

**DE BROEDVOGELS VAN DE
BUITENVAART NOORD en -ZUID,
DE ZWARTE NOORD EN DE BRUGGEMATEN
IN 2008**

Marc van Houten

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN
Hilversum, 2008

Uitgave: 169

© Copyright 2008 - Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum.
Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de
Vogelwerkgroep Het gooi en Omstreken.

*"Het gaat om de vogels.
Het gaat erom dat je eropuit trekt en ze opzoekt,
dat je ze zelf vindt en identificeert.
Dat je ervan geniet."*

Sally Hinchcliffe
In: 'De jaarlijs', 2007.

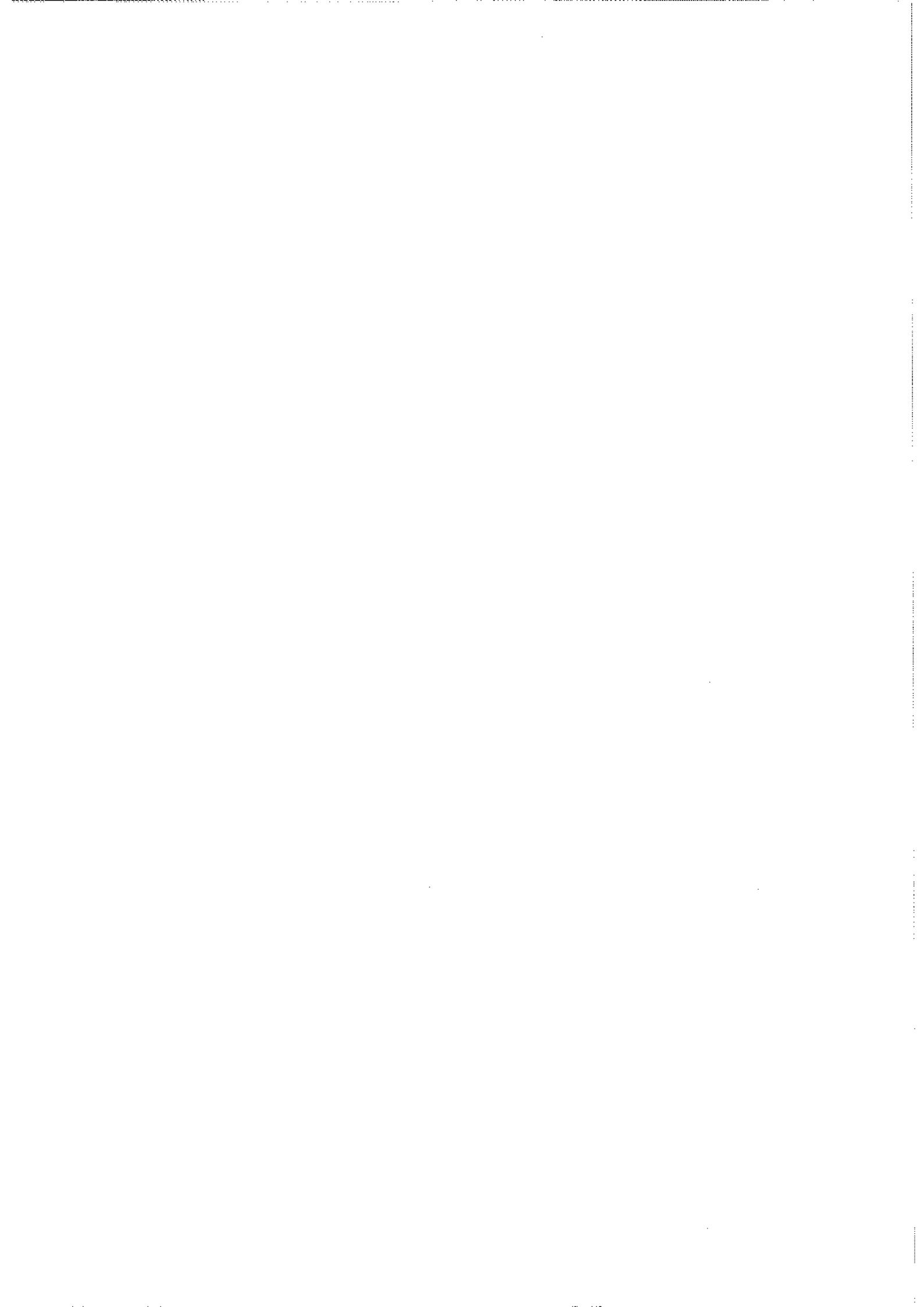
INHOUD

	Blz.
SAMENVATTING	
1	INLEIDING 11
2	GEBIEDSBESCHRIJVING 11
	Ligging, oppervlakte en eigendom 11
3	BEHEER EN AGRARISCHE WERKZAAMHEDEN 12
4	WERKWIJZE 14
	4.1 Methode 14
	4.2 Veldwerk 14
	4.3 Weersomstandigheden 15
5	RESULTATEN 16
	5.1 Totaal aantal soorten en aantallen 16
	5.2 Buitenvaart Noord 18
	5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten 18
	5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels 19
	5.3 Buitenvaart Zuid 21
	5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten 21
	5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels 22
	5.4 Zwarte Noord 24
	5.4.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten 24
	5.4.2 Waarnemingen van niet-broedvogels 26
	5.5 Bruggematen 28
	5.5.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten 28
	5.5.2 Waarnemingen van niet-broedvogels 28
	5.6 Andere waarnemingen in de vier deelgebieden 30
	5.7 Predatie 30
6	ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN 31
	6.1 Plassen en plas-dras 31
	6.2 Rietland 31
7	TOT SLOT 32
8	DANKZEGGING 32
9	GERAADPLEEGDE LITERATUUR 33

BIJLAGEN

- Bijlage 1 Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Noord in 2008, 2007, 2006, 2005, 2004, 2003, 2002, 2001, 2000 en 1999.
- Bijlage 2 Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Zuid in 2008, 2007, 2006 en 2005.
- Bijlage 3 Soorten en territoria van broedvogels van de Zwarte Noord in 2008, 2007 en 2006.
- Bijlage 4 Territoriakaarten per soort in 2008.
- Buitenvaart Noord
 - Buitenvaart Zuid
 - Zwarte Noord
 - Bruggematen

SAMENVATTING

In 2008 zijn op verzoek van de Vereniging Natuurmonumenten vier reservaatgebieden langs rivier de Eem op het voorkomen van soorten en aantallen broedvogels onderzocht. Alleen het object Buitenvaart Noord (15,5 ha) behoort tot polderreservaat, de Buitenvaart Zuid (28 ha), de Zwarte Noord (11 ha) en de Bruggematen (15 ha) maken als Eemuitwaarden deel uit van het buitendijkse systeem.

In de Buitenvaart Noord is het voorkomen van twaalf verschillende soorten broedvogels vastgesteld. Hiervan komen drie soorten op de Rode Lijst voor: Slobeend (1 paar), Grutto (6 paar) en Tureluur (3 paar). Ten opzichte van 2007 ontbrak de Kluut, een soort van de Rode Lijst. Nieuw is Wintertaling en Scholekster.

In de Buitenvaart Zuid is de aanwezigheid van dertien verschillende soorten broedvogels vastgesteld. Daaronder bevonden zich er drie van de Rode Lijst: Slobeend (2 paar), Grutto (13 paar) en Tureluur (8 paar). De in 2007 aanwezige Rode Lijstsoorten Zomertaling en Graspieper ontbraken dit jaar.

In het object de Zwarte Noord zijn twaalf verschillende soorten broedvogels vastgesteld. Hiervan komen Slobeend (1 paar), Kluut (1 paar), Grutto (13 paar) en Tureluur (6 paar) op de Rode Lijst voor. Ook in dit object ontbrak dit jaar de Zomertaling als broedvogel.

In de reeks tellingen is de Bruggematen in 2008 nieuw. In dit gebied werden zes verschillende soorten broedvogels vastgesteld. Hier komen Grutto (3 paar) en Tureluur (3 paar) op de Rode Lijst voor.

Tot 2007 was het beheer van de Buitenvaart Noord- en Zuid en de Zwarte Noord gericht op de ontwikkeling van botanisch waardevolle graslanden. Vanaf 2007 is dit aangepast naar de ontwikkeling van open graslandgebieden met een hoge weidevogelstand. Op voorstellen van diverse ontwikkelingsmogelijkheden wordt nader in gegaan.

1. INLEIDING

Dit rapport geeft verslag van de resultaten van het weidevogelonderzoek in vier gebieden van Vereniging Natuurmonumenten in 2008. Het betreft een voortzetting van het onderzoek wat voor de Buitenvaart Noord in 1999 werd gestart, in 2005 is daar de Buitenvaart Zuid bijgekomen en sinds 2006 de Zwarte Noord. Dit onderzoeksjaar is het object de Bruggematen toegevoegd aan de serie broedvogelinventarisaties.

Op verzoek van beheerder Jan Roodhart, Vereniging Natuurmonumenten, is in 2008 het onderzoek uitgevoerd door auteur van dit rapport.

De inventarisaties maken het mogelijk om de ontwikkelingen in de (weide-) vogelstand te volgen, daarnaast biedt het ook de mogelijkheid om het gevoerde beheer te evalueren en zo nodig bij te stellen.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

Ligging, oppervlakte en eigendom

De Buitenvaart Zuid, met een oppervlak van 28 ha, de Zwarte Noord met 11 ha en de Bruggematen met een oppervlak van ruim 15 ha, maken als Eemuitervaarden deel uit van het buitendijkse systeem. Deze gebieden bestaan uit nat grasland, delen staan ook hier periodiek plas-dras. Daarnaast is er in de Zwarte Noord een poel aanwezig. Alleen de Buitenvaart Noord behoort tot polderreservaat. De Buitenvaart Noord maakt deel uit van het binnendijkse cultuurlandschap en beslaat 15,5 ha. Het bestaat uit nat grasland, dat periodiek plas-dras staat, met sloten, rietkragen en een slikveld van circa 1 ha.

De onderzochte gebieden Buitenvaart Noord en -Zuid liggen oostelijk van de lintbebouwing van de gemeente Eemnes, waartoe de gebieden ook behoren. De gebieden zijn te vinden op kaartblad 32, het atlasblok is 12 en de kilometerblokken zijn 25, 35 en 45. De Amersfoortcoördinaten zijn 149-473, 149-472 en 149-471.

De Zwarte Noord ligt even ten zuidwesten van het gehucht Eemdijk, gemeente Bunschoten-Spakenburg, waartoe het gebied ook behoort. Het gebied is te vinden op kaartblad 32, de atlasblokken zijn 12 en 13 en de kilometerblokken zijn 25 en 21. De Amersfoortcoördinaten zijn 149-473 en 150-473.

Het object de Bruggematen ligt ver zuidelijk van Eemdijk, nog binnen de gemeente Bunschoten-Spakenburg. Aan de overzijde van de Eem ligt het buurtschap Eembrugge (gemeente Baarn). Dit gebied is te vinden op kaartblad 32, atlasblok 12 en 13 en de kilometerblokken zijn 45 en 41. Amersfoortcoördinaten zijn 149-471 en 150-471 (Figuur 1).

De vier beschreven gebieden zijn eigendom en in beheer bij de Vereniging Natuurmonumenten.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van de geïnventariseerde gebieden in 2008.

3. BEHEER EN AGRARISCHE WERKZAAMHEDEN

Nadat de gebieden eigendom van de Vereniging Natuurmonumenten zijn, is het beheer altijd gericht op de ontwikkeling van botanisch waardevolle graslanden, die tevens van betekenis zijn voor (kritische) weidevogels. Dit beheer bestond uit zgn. verschrallingsbeheer: maaien en afvoeren, al dan niet in combinatie met voor- of nabeweidings, in een perceelsgewijze afwisseling.

Sinds 2007 is het beheer van de Buitenvaart Noord en -Zuid en de Zwarte Noord gericht op de ontwikkeling van weidevogels. Na 15 juni 2007 zijn percelen van de Buitenvaart Zuid en de Zwarte Noord gemaaid en het maaisel afgevoerd. Hierna is er 15 m³ vaste stalmest per hectare aangebracht.

Het lijkt erop dat in het bijzonder Pitrus in de nattere delen van de Buitenvaart Noord- en Zuid toenemen, voor beide gebieden geldt dat in het zuidelijk deel. Genoemde plantensoort is een aanwijzer van verzuring van de grond. Na bemonstering is echter gebleken dat bekalking in de drie genoemde gebieden niet nodig is; in de gebieden heerst een Ph waarde van rond 5-5,2.

Binnen de drie uiterwaarden en de Buitenvaart Noord wordt nog steeds uitgegaan van het maximaal conserveren van regenwater. Het waterpeil van de vier onderzochte gebieden volgt de natuurlijke wisselingen onder invloed van neerslag

en verdamping: hoge waterpeilen in de winter, lagere waterpeilen in de zomer. De sloten hebben hierdoor geen functie meer voor water aan- en -afvoer en verlanden. Wel is een extra peilverhoging in de winterperiode gerealiseerd in de Buitenvaart Zuid, in het bijzonder in het hogere gedeelte. Door deze verhoging van de waterstand is in dit gedeelte een ondiepe, brede greppel ontstaan. In het najaar van 2007 zijn er in de Buitenvaart Zuid een aantal slootkanten schuin afgestoken, om een flauw talud te realiseren. Door deze maatregel en de nieuw ontstane greppel zijn er mogelijkheden gecreëerd als foerageerterrein, meer verspreid over het gebied.

Om de verruiging tegen te gaan zijn de meeste ruige stukken geklepeld, hierbij wordt de bestaande ruige vegetatie met een grove maaimachine verwijderd en afgevoerd, om zaadvorming tegen te gaan.

Een wilgenbosje, gelegen buiten de noordoost grens van de Buitenvaart Zuid, is de afgelopen winter door medewerkers van de provincie Utrecht, als beheerder van rivier de Eem, gekapt. Hierdoor zijn de kansen voor predatoren, om zich daar te vestigen, afgenomen. Ook zijn een paar wilgenboompjes, onder aan het beheerspad van de Zwarte Noord verwijderd.

De vier gebieden worden als afzonderlijke begrazingseenheden beheerd. Per object wordt de begrazingsdichtheid bepaald, afhankelijk van de gewenste vegetatie ontwikkeling. Gekozen is voor seizoensbegrazing, gezien de natte omstandigheden.

In de Buitenvaart Noord zijn er op een door Ridderzuring en brandnetels verruigd perceel vanaf half mei circa 45 schapen ingezet.

In de Buitenvaart Zuid zijn ruim 120 schapen tot eind april ingezet om de verruiging, van met name Ridderzuring, op het schiereiland in het zuidelijk deel en op en langs de Eemkade in het oosten tegen te gaan. Vanaf de tweede week van mei zijn er op drie percelen vee ingeschaart; op een perceel zeven stuks jongvee, een perceel met 20 stuks jongvee en op een perceel vijf paarden.

In de tweede week van mei zijn op twee percelen in de Zwarte Noord zeven en 13 stuks jongvee ingeschaart. In de derde week werden bij de 13 exemplaren zes jonge koeien toegevoegd en naar een naast gelegen perceel verplaatst. Vijf stuks melkvee werd pas de tweede week van juni ingezet. De verrijdbare melkstal is tijdens de inventarisatie niet in de Zwarte Noord gezien. De stal had mogelijk een negatieve uitstraling op het enige Klutennest gehad.

In de Bruggematen, tenslotte, is ook vee uitgezet. Tijdens de telling op 11 mei werden er 16 stuks jongvee geteld op een relatief klein perceel. Tijdens de laatste telling, op 11 juni werden er op hetzelfde perceel zelfs 21 exemplaren gezien.

4. WERKWIJZE

4.1 Methode

De inventarisatiemethode en de interpretaties van de verzamelde gegevens zijn vrijwel conform de richtlijnen uitgevoerd die hiervoor worden gegeven in het Broedvogel Monitoring Project (van Dijk 2004). Verder is voor aanvullende gegevens informatie verzameld uit het handboek Vogelinventarisatie (Hustings *et al.* 1985). Met de resultaten van deze gestandaardiseerde methode is het mogelijk om verschillen van jaar tot jaar te vergelijken. De methode is thans de volledigste en betrouwbaarste landelijke inventarisatiemethode voor broedvogels in het cultuurlandschap en dit maakt haar onmisbaar bij onderzoek aan vogelgemeenschappen. Naast deze gestandaardiseerde methode wordt er vanaf 2002 door een en dezelfde inventarisator op broedvogels gemonitord, hetgeen ook een constante factor is.

4.2 Veldwerk

In de periode van begin april tot half juni zijn er in de vier gebieden elk vijf volledige bezoeken gebracht in de vroege ochtend. Met behulp van een verrekijker en telescoop werden vanaf de wegen, dijken en kades alle percelen, sloten en plassen systematisch afgezocht. Voor de delen die ver lagen, of lastig te bekijken waren werden beperkte insteken gemaakt. Vrijwel alle waarnemingen werden ingetekend op een veldkaart, met vermelding van soort, geslacht en gedragscode.

In de vier onderzochte gebieden zijn eveneens gegevens verzameld van niet broedvogels en andere faunistische elementen. Daarnaast zijn er aantekeningen gemaakt van het agrarische grondgebruik en -werkzaamheden.

De verdeling van de inventarisaties over de maanden en de periode van de dag is aangegeven in tabel 1.

Tabel 1. Inventarisatiedata met bijbehorende inventarisatietijd en telduur in de Buitenvaart Noord en -Zuid, de Zwarte Noord en de Bruggematen in 2008.

Datum	BUITENVAART NOORD		BUITENVAART ZUID	
	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)
08-04	7:00-8:10 uur	70	8:15-10:00 uur	105
25-04	6:25-7:40 uur	75	7:45-9:15 uur	90
12-05	6:05-7:05 uur	60	7:10-8:25 uur	75
24-05	5:40-6:25 uur	45	6:35-8:40 uur	125
08-06	5:20-6:00 uur	40	6:10-7:55 uur	105
Totaal		290		500

Datum	ZWARTE NOORD		BRUGGE-MATEN	
	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)
13-04	6:55-8:00 uur	65	8:15-9:15 uur	60
26-04	6:35-7:50 uur	75	8:05-8:45 uur	40
11-05	5:55-7:05 uur	70	7:15-7:40 uur	25
25-05	5:30-6:05 uur	35	6:20-6:45 uur	25
11-06	5:20-6:00 uur	40	6:10-7:35 uur	25
Totaal		285		175

In 2008 is 4:50 uur besteed aan inventarisatietijd in de Buitenvaart Noord, in de Buitenvaart Zuid 8:20 uur, in de Zwarte Noord 4:25 uur en in de Bruggematen 2:55 uur.

4.3 Weersomstandigheden

Het weer beïnvloedt de activiteiten van weidevogels en de waarnemer. Koude, regen en harde wind, en vooral de combinatie van deze factoren, doen veel activiteiten van weidevogels afnemen. Ook hoge temperaturen leveren problemen op. Weidevogels vertonen weinig activiteiten en de lucht gaat doorgaans hinderlijk trillen, waardoor het waarnemen op enige afstand sterk wordt belemmerd.

Hieronder volgt een korte beschrijving van het weer in de periode van het onderzoek, aan de hand van klimatologische gegevens van het KNMI.

Maart

De gemiddelde maandtemperatuur is uitgekomen op 5,9 °C; vrijwel gelijk aan het langjarig gemiddelde van 5,8 °C. Met gemiddeld over het land 104 mm neerslag tegen 65 mm normaal was maart zeer nat. Met gemiddeld over het land 125 zonuren tegen normaal 115 was maart nipt aan de zonnige kant.

April

De gemiddelde maandtemperatuur over april is uitgekomen op 8,9 °C tegen een langjarig gemiddelde van 8,3 °C. Daarmee was de maand aan de zachte kant. Met gemiddeld over het land 33 mm tegen 44 mm normaal was april aan de droge kant. De zon scheen in april gemiddeld over het land 190 uren tegen 162 normaal. Daarmee was april aan de zonnige kant.

Mei

Met in De Bilt een gemiddelde maandtemperatuur van 15,7 °C tegen normaal 12,7 °C was mei de warmste meimaand in ruim een eeuw. Gemiddeld over het land viel 38 mm neerslag. De normale maandsom bedraagt 57 mm, mei was dus vrij droog.

Door het warme weer aan het einde van de maand liep het totaal aantal zomerse dagen deze maand op tot negen. Normaal zijn dat er drie, hiermee is mei zeer zonnig te noemen.

Juni

Juni was warm met in De Bilt een gemiddelde temperatuur van 16,5 °C tegen een langjarig gemiddelde van 15,2 °C. Met gemiddeld over het land 49 mm neerslag tegen 71 mm normaal was juni vrij droog. Gemiddeld over het land scheen de zon 242 uren tegen 192 normaal. Daarmee was juni zonnig.

De weersomstandigheden waren tijdens alle inventarisaties gunstig. Op geen van de data viel er regen en het was niet koud. Ook het zicht was uitstekend en de wind kwam nooit verder dan tot matig.

5. RESULTATEN

In het hier volgende worden eerst het totale aantal soorten en aantallen broedvogels van al de vier onderzochte gebieden getoond, waarna de resultaten van de inventarisatie per afzonderlijk deelgebied wordt besproken. Aandacht wordt geschonken aan onder meer de verspreidingspatronen en bijzonderheden. Ook trends in dit al langer lopende onderzoek wordt aangegeven.

Tijdens de broedvogelkartering zijn tegelijkertijd waarnemingen van niet-broedvogels en andere faunistische elementen genoteerd. Min of meer opmerkelijke soorten die een andere binding hebben dan die van het voortbrengen van een broedsel in de vier gebieden, worden vermeldt en geeft een mooi beeld van de bezoekers in de vier gebieden in het broedseizoen.

5.1 Totaal aantal soorten en aantallen

In 2008 werden in de Buitenvaart Noord 12 soorten broedvogels vastgesteld, in de Buitenvaart Zuid 13, in de Zwarte Noord 12 en in de Bruggematen 6 soorten broedvogels (Tabel 2). Hieronder bevinden zich vier soorten van de Rode Lijst (Van Beusekom *et al.* 2005). Dit zijn Slobeend, Kluut, Grutto en Tureluur.

Tabel 2. Aantal paren per soort in de Buitenvaart Noord en -Zuid, de Zwarte Noord en de Bruggematen in 2008.

Soort	Buitenvaart Noord	Buitenvaart Zuid	Zwarte Noord	Bruggematen
Knobbelzwaan	-	-	1	-
Canadese Gans	-	1	-	-
Smient	-	1	-	-
Krakeend	2	5	1	-
Wintertaling	1	-	-	-
Wilde Eend	4	8	3	-
Slobeend	1	2	1	-
Kuifeend	-	-	1	-
Meerkoet	12	7	19	2
Scholekster	2	5	1	1
Kluut	-	-	1	-
Kievit	5	17	17	13
Grutto	6	13	12	3
Tureluur	3	8	6	3
Witte Kwikstaart	2	2	1	-
Kleine Karekiet	10	3	-	-
Zwarte Kraai	-	-	-	1
Rietgors	5	1	-	-
Aantal Territoria	53	73	64	23
Aantal Soorten	12	13	12	6

5.2 BUITENVAART NOORD

5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Krakeend 2 territoria

Dit jaar twee territoria van deze fijn getekende eend, vorig jaar nog een. Ook landelijk gaat het deze soort nog steeds voor de wind.

Wintertaling 1 territorium

Na drie jaar van afwezigheid is deze schitterende eend weer terug met een territorium. De soort werd vooral waargenomen langs de noordelijke oever van de plas.

Wilde Eend 4 territoria

Na het opvallende lage aantal van vorig jaar, met maar één territorium, nu weer gestegen. Opvallend is het gevonden nest, met later jongen, aan de smalle zuidzijde te noemen.

Slobeend 1 territorium

Het enige territorium dat is vastgesteld lag vrijwel op dezelfde plaats als een van twee territoria van vorig jaar.

Meerkoet 12 territoria

Verdeeld over het gehele gebied werden er 12 territoria vastgesteld, drie maal zo veel als in 2007. Er werden zeven nesten gevonden. Vreemd genoeg werden er relatief weinig jonge vogels waargenomen.

Scholekster 2 territoria

Twee territoria voor deze sterk achteruit gaande broedvogel. Ook landelijk zijn er enorme verliezen te betreuren. Deze voortdurende afname wordt vooral toegeschreven aan voedselproblemen in het waddengebied, waar 'onze' vogels overwinteren.

Kievit 5 territoria

In 2007 nog zeven dit jaar vijf territoria. Dit jaar waren de meeste territoria langs de west rand te vinden. Langzaam maar zeker neemt het aantal territoria in de Buitenvaart Noord in de loop der jaren af. Mogelijk dat dit beïnvloed wordt door een veranderde graslandstructuur tijdens de broed- en kuikentijd. Een te dichte (verruigde?) graslandvegetatie blijkt ongunstig te zijn.

Grutto 6 territoria

Uit traditie verdeeld over het gebied werden er zes territoria vastgesteld, vier minder dan in 2007. Hoewel geen cijfermateriaal voor handen is was de indruk van de inventarisator dat het broedsucces laag was. Gaat deze soort mee in de landelijke achteruitgang?

Tureluur 3 territoria

De Tureluur is gelijk gebleven met drie territoria. Landelijk lijkt deze soort stabiel te blijven en regionaal zelfs iets toe te nemen.

Witte Kwikstaart 2 territoria

Opvallend zingende vogels werden waargenomen nabij de slikvelden, langs de plas en langs de sloot onder de Eemdijk. Eenmaal werd voedseltransport waargenomen.

Kleine Karekiet 10 territoria

De hele rietsingel onderaan de Eemdijk zat vol met Kleine Karekieten, het was één raspend en krassend geheel. Het aantal territoria is ruim verdrievoudigd ten opzichte van vorig jaar. De rietstrook lijkt voller als verleden jaar toen de dijk nog begraasd werd met een kudde schapen.

Rietgors 5 territoria

Ook de Rietgors doet het beter in vergelijking met vorig jaar, toen nog twee territoria. Er werden zelfs twee territoria langs de smalle zuid strook vastgesteld.

5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Aalscholver Op 8 april werd een exemplaar langs een brede sloot gezien.

Blauwe Reiger Drie Blauwe Reigers bevonden zich op 12 mei in het bezochte gebied en een op 24 mei en op 8 juni.

Lepelaar Een Lepelaar foerageerde op 12 en op 24 mei en op 8 juni in een sloot.

Knobbelzwaan Een ziek ogende vogel bevond zich op 25 april aan de rand van de plas.

Nijlgans Een groep van zeven Nijlganzen werden op 8 juni genoteerd.

Bergeend Twee paar Bergeenden bevonden zich op 8 april in het gebied en op 25 april bevond zich een club van acht Bergeenden, waarvan vijf mannetjes, langs de rand van de plas. Op 12 mei was er een paartje aanwezig, op 24 mei een mannetje en op 8 juni tenslotte nog een mannetje.

Zomertaling Op 8 april was er een paartje Zomertaling in een sloot aanwezig en op 12 mei een mannetje.

Slobeend Zes mannetjes Slobeend bevonden zich op 12 mei in de plas.

Kuifeend Op 8 en op 25 april werd er een paartje gezien.

Bruine Kiekendief Een laag jagende Bruine Kiekendief werd op 12 mei massaal weggejaagd. Op 12 juni vloog er een jagend mannetje laag over.

Boomvalk Een snel overvliegende Boomvalk veroorzaakte op 12 mei veel paniek, de vogel trok door richting oost.

Kluut Verreweg de meeste Kluten worden foeragerend in de Buitenvaart Noord genoteerd: 8-4 5 ex.; 25-4 14 ex.; 12-5 11 ex. en op 8-6 8 exemplaren.

Bontbekplevier Op 24 mei waren er twee mannetjes op het slikveld te zien.

Kemphaan De altijd drukke Kemphanen waren zowel op 8 als op 25 april met vier hanen aan het foerageren in de plas. Op 12 mei waren er zeven hanen en twee hennen in de plas aanwezig.

Grutto De plas wordt vaak als slaappleaats gebruikt. Op 8 april werd een groep van 125 Grutto's geteld, waarvan een groot deel nog niet uitgekleurd was. Op 25 april stonden er nog 18 exemplaren te dutten. Op 12 mei waren er vier exemplaren aan het foerageren in de plas.

IJslandse Grutto Een groep van 24 rustende exemplaren was op 8 april in de plas aanwezig.

Wulp Vijf groepen met een totaal van 190 Wulpen vlogen op 8 april over richting zuidoost. Overnacht werd er met 12 exemplaren op 25 april.

Kokmeeuw Op 25 april werd er één Kokmeeuw in het gebied gezien.

Visdief Twee Visdieven vlogen op 25 april boven de plas, gefoerageerd werd er niet.

Postduif Zowel op 8 en op 25 april werd er één Postduif foeragerend waargenomen.

Koekoek Onder constant geroep waren er op 12 mei twee exemplaren rondjes aan het vliegen.

Ijsvogel Deze niet alledaagse soort liet zich op 8 april laag langs vliegend zien.

Boerenzwaluw Vanaf de tweede telronde wordt deze soort altijd waargenomen.

Kramsvogel Een exemplaar vloog op 25 april over.

Grote Karekiet Deze gigant uit het rietland werd luid gehoord en gezien op 12 mei.

Snor Een vroege waarneming was die van de Snor op 8 april. De vogel werd vanuit het riet aan de Eemdijk gehoord.

Zwarte Kraai Een Zwarte Kraai kon op 8 april nog relatief rustig overvliegen.

5.3 BUITENVAART ZUID

5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Canadese Gans 1 territorium

Hoewel er op en rond het schiereiland langs de slenk behoorlijk door schapen begraast is heeft een Canadese Gans toch zijn nest weten te behouden. Een nest met zes eieren werd gevonden.

Smient 1 territorium

Deze niet alledaagse broedvogel heeft voor een territorium voldaan aan de criteria met een geldige waarneming binnen de datumgrenzen en een er (vlak) buiten. Tot tweemaal toe werd een mannetje waargenomen welke heimelijk uit het riet langs de Buitenvaart kwam. Beide keren bleef de vogel hangen en eenmaal vertoonde de vogel zich opvallend agressief tegenover een mannetje Wilde Eend.

Krakeend 5 territoria

De vijf gekarteerde territoria lagen verspreidt over het gebied.

Wilde Eend 8 territoria

Ook van deze eend is de spreiding van de broedparen verdeeld over het gebied. Van de gevonden nesten was een inhoud van 11 eieren het hoogst.

Slobeend 2 territoria

In het natte noordelijk deel, waar de meeste sloten met hoge begroeiing te vinden zijn, waren twee territoria aanwezig.

Meerkoet 7 territoria

In de Buitenvaart Zuid werden de meeste nesten langs de slootrand in het noordelijk deel gevonden.

Scholekster 5 territoria

Na de drie territoria van 2007 nu vijf in dit 'Jaar van de Scholekster'. Mogelijk zijn er meer gunstige biotopen ontstaan na het opdrogen van de natte plassen in het gebied. Juveniele vogels werden echter niet gezien.

Kievit 17 territoria

Evenals vorig jaar ook nu weer 17 territoria. Ook nu werden de meeste nesten weer in het noordelijk en zuidelijk deel van dit deelgebied gevonden.

Grutto 13 territoria

Verreweg de meeste territoria van de Grutto werden in het rijke noordelijk deel gevonden. Tijdens de derde telling, op 12 mei, gingen hier acht paar alarmerende Grutto's de lucht in. Twee paar paniekerige vogels kwamen die ochtend in het zuidelijk deel omhoog.

Tureluur 8 territoria

Zoals uit de territoriakaart van de Tureluur in de Buitenvaart Zuid blijkt heeft de vogel in het hoge gedeelte, in het midden van het gebied, niets te zoeken. Ook losse waarnemingen werden hier niet gedaan.

Witte Kwikstaart 2 territoria

Een enorm alarmerende Witte Kwikstaart werd aangetroffen nabij de inlaat van de slenk. In een holte in de kade werd een nest aangetroffen.

Kleine Karekiet 3 territoria

Nadat de hele Eemkade bezocht is geweest door schapen hebben de rietvogels zich alleen in de rietkraag langs de Buitenvaart gevestigd.

Rietgors 1 territorium

Voor deze soort geldt hetzelfde als bij de Kleine Karekiet. Op 24 mei werd een mannetje met voer waargenomen.

5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Blauwe Reiger Twee foeragerende vogels stapten op 8 april in het gebied rond en op 25 april werden er ook twee gesignaleerd. Op 24 mei werd er een vissende vogel waargenomen.

Lepelaar Op 12 mei werd er een rustende Lepelaar waargenomen en op 24 mei een foeragerende.

Grauwe Gans Ook hier foeragerende Grauwe Ganzen, zeven exemplaren op 8 april. Nabij de geul was een familie met drie ruim één week oude kuikens te zien. Op 24 mei werden er twee exemplaren waargenomen.

Canadese Gans Een paar luidruchtige Canadezen bevonden zich op 8 april in de geul. Op 12 mei waren er drie paartjes in het gebied te vinden. In de uiterste zuidhoek waren er op 25 mei 2 gezinnen met 16 pullen aanwezig en op 8 juni waren er daar maar liefst 58 adulten met 37 juvenielen.

Nijlgans Een Nijlgans werd op 25 april gesignaleerd.

Bergeend Op 25 april werden er twee mannetjes gezien en op 24 mei een paartje in de geul.

Krakeend Een groepje van tien Krakeenden werden op 8 april waargenomen.

Wintertaling Totaal twaalf Wintertalingen werden er op 8 april gezien.

Kuifeend Een paartje Kuifeend werd op 8 juni in de geul opgemerkt.

Mandarijneend Een paartje van deze niet alledaagse exoot werd op 8 april gezien, nabij de geul in het zuidelijk deel.

Bruine Kiekendief Op 24 mei vloog er een onvolwassen mannetje over.

Torenvalk Hoewel er een paartje Torenvalk in een dichtbij liggend bosje nestelde, is slechts een keer, op 25 april, een jagend exemplaar gesignaleerd.

Buizerd Een weinig paniek veroorzakende Buizerd vloog op 8 april over.

Kemphaan Een groepje van elf Kemphanen, waarvan drie hennen, werden op 25 april gezien in een natte plas onderaan de voet van de Zomerdijk.

Watersnip Watersnippen zijn heerlijk te observeren vogels. Op 8 april één en twee foeragerend en op 25 april twee opvliegende exemplaren.

Oeverloper Een totaal van vijf Oeverlopers werden op 12 mei nabij de slenk in het zuiden van het gebied gezien.

Houtduif Foeragerende Houtduiven worden bijna elke telling waargenomen, maar nooit meer als twee exemplaren

Koekoek Op 24 mei werd een overvliegende en roepende Koekoek gezien.

Ijsvogel Een Ijsvogel werd ook in deze Buitenvaart gezien op 8 april. Mogelijk hetzelfde exemplaar als in de Buitenvaart Noord.

Boerenzwaluw Deze zwaluw wordt tijdens het hele onderzoek voornamelijk foeragerend gezien. Tijdens de tweede telronde werd er daarnaast veelvuldig modder verzameld langs de slikkige oevers van sloten en plassen.

Graspieper Helaas maar een waarneming van deze soort op 8 april.

Noordse Kwikstaart Vijf prachtige thunbergi's waren op 12 mei druk aan het foerageren in het gras tussen Paardenbloemen.

Blauwborst Vanuit de rietstrook langs de Buitenvaart liet een Blauwborst zich schitterend zien en horen.

Paap Op 24 mei werd een vrouwelijke Paap waargenomen langs de hoogopschietende vegetatie aan de zuidoost zijde van Buitenvaart Zuid. De vogel was constant op insectenjacht vanaf weidepaaltjes.

Tapuit Een vrouwtje Tapuit werd op 24 mei ontdekt terwijl ze over het kale, platgelopen schapenpaadje op de Zomerdijk aan het foerageren was.

Bosrietzanger Een zingend exemplaar werd op 12 mei vanuit het riet langs de Buitenvaart gehoord.

Zwarte Kraai Op 25 april waren twee Zwarte Kraaien volledig kansloos om maar even rustig over het gebied te vliegen; een meute weidevogels joeg achter hen aan tot ver over de grenzen van de diverse territoria.

Putter Een viertal Putters vlogen over richting noord.

5.4 ZWARTE NOORD

5.4.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Knobbelzwaan 1 territorium

Het enige paar dat in het gebied broedde werd tot en met de tweede telling op 26 april gezien. Tijdens de derde telling, op 11 mei, was het nest nog intact, de vier eieren waren echter verdwenen. De oorzaak daarvan is onbekend.

Krakeend 1 territorium

Meermalen werd een zenuwachtig zwemmend en rondvliegend mannetje waargenomen in dezelfde omgeving, hetgeen tot een territorium leidde. Verleden jaar werd, net als in 2006, ook een territorium vastgesteld.

Wilde Eend 3 territoria

Vanaf de eerste inventarisatie van de Zwarte Noord, in 2006, is ook van deze eend het aantal territoria gelijk gebleven.

Slobeend 1 territorium

De Slobeend is de derde eend op rij welke vanaf het begin van de broedvogelinventarisaties gelijk is gebleven

Kuifeend 1 territorium

Na een jaar van afwezigheid is de Kuifeend terug met een territoria. In het broedseizoen herbergt rivier de Eem meerdere foeragerende mannetjes.

Meerkoet 19 territoria

Een absoluut record territoria (lees; nesten) van de Meerkoet. Verreweg de meeste nesten werden langs de dijkvoet van de Eemdijk gevonden. Nesten welke zich bevonden op eilandjes in de natte graslandpercelen, stonden na het verdwijnen van het water als torentjes boven het maaiveld uit.

Scholekster 1 territorium

In de Zwarte Noord lijkt de Scholekster niet boven een territorium uit te komen. Onmiskenbaar werd een broedende vogel waargenomen met de partner op een weidepaaltje.

Kluut 1 territorium

Een soort welke niet verwacht werd als broedvogel is de Kluut. Op 25 april tijdens de telling van de Buitenvaart Noord, waar de soort opvallend genoeg niet meer ingekarteerd kon worden, werd de broedende vogel aan de overkant van de Eem al waargenomen. Het nest met vier eieren lag op een opgedroogde modderplaat, nabij het beheerspad. Een maand later, op 25 mei, werden er drie oudere pullen met hun ouders langs de oever van de noordelijk gelegen plas gezien.

Kievit 17 territoria

De Kievit beleefde een record. Konden er vorig jaar nog 12 territoria gemeld worden, dit jaar maar liefst 17 territoria. Tot en met de tweede telling konden alle nesten op de veldkaart ingetekend worden. Opvallend was dat tijdens de laatste telling, op 11 juni, nog een paartje met een pul van nog geen week oud onderaan de Eemdijk werd waargenomen.

Grutto 12 territoria

Dit zorgenkindje is gegroeid van 11 naar 12 territoria. Door de vele regen in maart stond een aanzienlijk deel in het zuidelijk deel van het gebied onder water, daarnaast was een deel van de oostelijke gelegen dijkvoet enorm vernat, tot eind mei. Hierdoor konden de Grutto's minder gebruik maken van het perceel waar 'gewoonlijk' een kolonie gevestigd is (Van Houten 2006) en werden de territoria meer verdeeld over het onderzoeksterrein gekarteerd.

Bijna 'als traditie' waren er op 11 mei weer meerdere families aanwezig in het drassige grasland nabij de Eemkade, in de noordwest kant van het gebied.

Tureluur 6 territoria

De Tureluur is dit jaar sterk gegroeid; van een naar zes territoria. Het lijkt erop dat de soort mogelijk heeft geprofiteerd van het natte grasland aan de zuidkant van de Zwarte Noord.

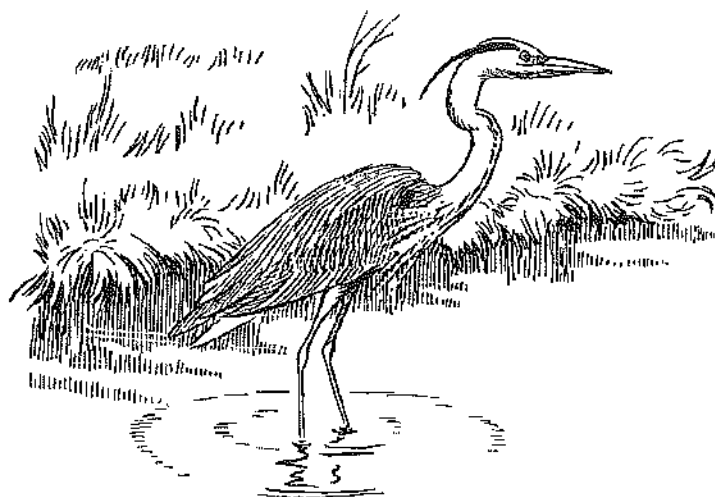
Witte Kwikstaart 1 territorium

Een Witte Kwikstaart had zijn territorium in de dijkvoet bij de ingang van het gebied.

5.4.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Aalscholver Van deze soort werd er op 13 april een exemplaar waargenomen, rustend langs een plas. Vier andere werden op 26 gezien in dezelfde pose.

Blauwe Reiger Opvallend weinig exemplaren van deze soort in dit gebied; zowel op 26 april, 11 en 25 mei een exemplaar. Mogelijk bevindt de Zwarte Noord zich te ver van de broedkolonies van het Valse Bos te Eemnes en Groeneveld, gemeente Baarn.

Lepelaar Drie druk foeragerende Lepelaars werden zowel op 13 april en op 11 mei gezien. Op 25 mei werd een vissende vogel waargenomen.

Knobbelzwaan Foeragerende Knobbelzwanen worden regelmatig gezien; op 13 april 29, en op 26 april elke keer 15 exemplaren.

Grauwe Gans Een familie met 7 pullen liepen vanuit de plas naar de Eem op 13 april. Op 26 april waren er twee families in het gebied aanwezig met respectievelijk vijf en zeven pullen.

Nijlgans Een paartje van deze exoot werd op 25 mei waargenomen.

Bergeend Op 26 april waren er 13 Bergeenden aan het foerageren op het pas drooggevalen grasland. Ook op de overige teldata werden Bergeenden gezien, hetgeen niet tot territoria geleid heeft.

Smient Op 13 april werd er een paar van deze eend gezien, slapend langs een plas.

Wintertaling Op 13 april werden er zes paartjes verspreid over het gebied gezien.

Kuifeend Op 26 april werd er druk gedoken in de plas door vijf mannetjes en één vrouwtje.

Blauwe Kiekendief Een vrouwtje van deze kiekendief werd op 13 april boven het gebied gezien.

Sperwer In het noordelijk deel van dit object zorgde een Sperwer man op 11 mei voor niet veel paniek.

Buizerd Een enkele Buizerd vloog op 13 april over.

Kluut Vijf Kluten waren aan het foerageren op 26 april.

Bontbekplevier Op 11 juni werd er een foeragerend mannetje waargenomen langs de slikkige oevers van de plas.

Kemphaan Hiervan werden er waarnemingen gedaan terwijl zij aan het foerageren waren in het plas-dras gedeelte; op 13 april 14 exemplaren en op 26 april 10 exemplaren.

Watersnip Op 13 april zijn 3 foeragerende exemplaren gezien.

Grutto Een totaal van 29 Grutto's hebben de nacht van 12 op 13 april in het water doorgebracht.

Wulp Een groep van 54 Wulpen hebben in het water de afgelopen nacht van 13 april doorgebracht.

Oeverloper Op 26 april scharrelde er een Oeverloper onderaan een slootkantje.

Visdief Op 11 juni werd er een vissende Visdief waargenomen boven de plas.

Houtduif Op 11 mei was een Houtduif in het gebied aan het foerageren.

Postduif Vijf tamme duiven bevonden zich op 11 mei in de Zwarte Noord en op 11 juni werden er nog twee gezien.

Koekoek Een overvliegende en roepende Koekoek verscheen op 11 mei boven het gebied.

Boerenzwaluw De eerste Boerenzwaluwen, vijf exemplaren, werden op 13 april waargenomen, daarna werden ze elke ronde gezien.

Graspieper Maar eenmaal werd deze zanger waargenomen en wel op 13 april.

Kauw Vijf exemplaren werden op 26 april zwaar geattacked door Kieviten, Grutto's en Tureluurs. Op 11 mei kon een exemplaar wat minder gehaast overvliegen.

Zwarte Kraai De enige waarneming dateert van 13 april, toen een exemplaar in een boom zat en laag boven een sloot weg vloog.

5.5 BRUGGEMATEN

5.5.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Meerkoet 2 territoria

Twee nesten, op nog geen vijf meter van elkaar, werden in het laagstgelegen zuidelijke deel gevonden. Eén nest zat in een bos Pitrus.

Scholekster 1 territorium

Een nest van deze vogel werd in het midden van het gebied gelokaliseerd.

Kievit 13 territoria

Voor een klein gebied als dit zijn 13 nesten van de Kievit veel te noemen. De vogels werden vooral in het midden en zuidelijk deel gevonden.

Grutto 3 territoria

Drie broedgevallen werden vastgesteld. Ook waren er kuikens in het veld; tijdens de derde telling, op 11 mei, gingen zes adulte vogels de lucht in.

Tureluur 3 territoria

De drie vastgestelde territoria bevonden zich daar waar de meeste territoria van de Kievit te vinden waren. Op 11 juni werden 6 alarmerende Tureluurs geteld.

Zwarte Kraai 1 territorium

In het bosje in het noorden van de Bruggematen bevond zich een Zwarte Kraaiennest. Tijdens de inventarisatie is niet vastgesteld dat de eigenaars druk uitoefende op de aanwezige weidevogels. Broedparen van de Zwarte Kraai verdedigen hun territorium, welke kunnen variëren van 14-50 ha, waarbij zij onder meer niet-broedende soortgenoten uit hun gebied houden. Uit onderzoek blijkt dat vooral niet-broedende kraaien de belangrijkste predatoren zijn van eieren en jongen. Verleden jaar heeft hier nog een Buizerd gebroed.

5.5.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Blauwe Reiger Twee exemplaren hielden zich op 9 april in het gebied op en op 12 mei en 11 juni werd er een vogel gezien.

Knobbelzwaan Op 26 april was er een paar in deze Eemuiterswaard aanwezig.

Kolgans Ganzen zijn geregelde bezoekers van het gebied. Op 13 april bevonden zich er twee Kolganzen in het gebied, op 26 april twee paar en op 12 mei 2 exemplaren.

Grauwe Gans Zeven grazende Grauwe Ganzen verbleven in de Bruggematen op 13 april.

Canadese Gans Een groepje van vier en een enkele Canadees waren op 26 april aan het foerageren. Het solidaire exemplaar kreeg lik op stuk van een Grutto, middels

diverse felle duikaanvallen. Zeven exemplaren bevonden zich op 25 mei in het gebied. Ten westen van het gebied, op de lange smalle vooroevers langs rivier de Eem, hebben minimaal zes Canadese Ganzen gebroed.

Nijlgans Een paar bevond zich op 25 mei in het gebied. Een exemplaar deed het gebied op 11 juni aan.

Gans spec. Met het Ocriteiland in de buurt, wat als kraamkamer van 'vreemde ganzen' gezien mag worden, werden er binnen het telgebied diverse kruisingen van ganzen gezien. Vooral van Canadese Ganzen met witte ganzen; 26-4 10 ex.; 12-5 4 ex.; 25-5 27 ex. en op 11 juni 33 exemplaren. Op de vooroevers langs de Eem, hebben minimaal vier witte ganzen gebroed.

Bergeend Een paartje Bergeend was op 26 april in een uitgegraven sloot aan het foerageren.

Krakeend Een paartje bevond zich op 26 april in het gebied.

Wintertaling Drie mannetjes en een vrouwtje werden op 13 april waargenomen.

Wilde Eend Hoewel het niet tot territoria geleidt heeft waren er op 13 april een paartje en een woerd aanwezig en op 26 april nog een paartje.

Slobeend Eén mannetje Slobeend werd op 26 april gezien.

Kuifeend Een paartje Kuifeend bevond zich op 13 april in het moerassige deel in het uiterste zuiden.

Buizerd Op 26 april werd een laag overvliegende Buizerd zwaar belaagd door diverse weidevogels. Al een paar jaar wordt er in een nabijgelegen bosje gebroed.

Kluut Twee Kluten waren op 26 april in een poel onder aan de Eemdijk druk aan het foerageren.

Koekoek Op 11 juni werden er twee achter elkaar jagende Koekoeken roepend gezien.

Ijsvogel Op 13 april scheerde er een blauwe flits het gebied uit, vlak langs de inventarisator.

Merel Een Merel was op 26 april druk aan het foerageren in de Bruggematen.

Ekster Een waarneming van deze vogel werd op 13 april gedaan.

Zwarte Kraai Een overvliegende Zwarte Kraai werd op 13 april gesignaleerd.

5.6 Andere waarnemingen in de vier deelgebieden

Haas Op 25 april werd er een exemplaar in de Buitenvaart Noord gezien, op 12 mei drie, op 24 mei vier en op 8 juni drie.

Vooraf de Buitenvaart Zuid spande de kroon qua aantallen Hazen; 8-4 7 ex.;

25-4 7 ex.; 12-5 3 ex. en op 8 juni vier exemplaren.

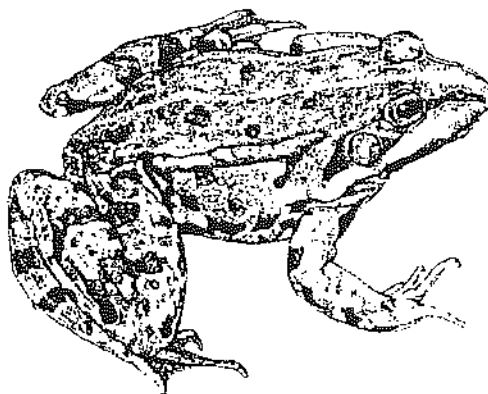
Op 26 april drukte een exemplaar zich in de Bruggematen en op 12 mei was hier nog een exemplaar aanwezig.

Konijn Opvallend was de waarneming van een Konijn op 8 juni in de Buitenvaart Noord.

Mol Er werden in de Buitenvaart Noord en -Zuid en de Zwarte Noord diverse molshopen gesignaleerd.

Muis spec. Muizen werden gehoord op de hogere delen van de Zwarte Noord op 26 april.

Groene Kikker Groene Kikkers werden zowel in de Buitenvaart Noord als -Zuid vanaf 12 mei meermalen waargenomen. Een eerste exemplaar in de Zwarte Noord werd op 11 mei gehoord. Tijdens de overige bezoeken was deze soort in de drie genoemde gebieden constant present.

5.7 Predatie

Predatie van eieren werd alleen in de Buitenvaart Zuid geconstateerd. Vooral langs de Zomerdijk werden op 25 april twee leeggeslurpte eieren gevonden van een eend. Op 12 mei weer twee eieren; één van een Scholekster en één van een Tureluur. En op 8 juni tenslotte werden weer twee eendeneieren gevonden, mogelijk gepredeerd door Zwarte Kraaien.

Genoemde predatie heeft natuurlijk niet geleid tot een probleem welke van invloed was op het populatieniveau van weidevogels.

Er ontstaat pas een probleem als ook andere verliesoorzaken belangrijk zijn, zoals een hoge veedichtheid of vroeg maaien, of als de mogelijkheden ontbreken om aan predatie te ontsnappen, door een veilige broedplaats te kiezen of de effecten ervan te compenseren door vervolglegels.

6. ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN

De eerste jaren van de broedvogelinventarisaties van de Buitenvaart Noord- en Zuid en de Zwarte Noord als reservaatgebied, is er minder aandacht besteed aan de ontwikkeling van een open graslandgebied met een hoge weidevogelstand. Dit is ook niet zo gek omdat het beheer gericht was op de ontwikkeling van botanisch waardevolle graslanden (Veen, et al 1999).

Door het oorspronkelijke beheer van niet of weinig bemesten, het niet onderhouden van greppels en sloten heeft het ertoe geleid dat regenwater kon stagneren, met de daaropvolgende negatieve gevolgen voor het bodemleven.

Als we de dichtheid aan broedende weidevogels in met name de Buitenvaart Noord en -Zuid van de afgelopen jaren vergelijken zien we dat deze gedaald zijn (Bijlage 1 en 2). Het is hierbij niet uitgesloten dat de oorzaak de verslechterde bemestingstoestand en het daaraan gekoppelde bodemleven is.

Hieronder wordt er op voorstellen van diverse ontwikkelingsmogelijkheden nader in gegaan.

6.1 Plassen en plas-dras

Plas-dras percelen hebben meerdere functies voor weidevogels: foerageren, rusten, baden/poetsen en overnachten. Er leven significant meer wormen in de randen van het plas-dras -perceel dan in het natte centrum. Om die reden worden in de randen dan ook meer foeragerende weidevogels gezien. Het aanbod van regenwormen is in april het hoogst en weidevogels eten dan vooral jonge en onvolwassen exemplaren. Of met name Grutto's door de aanwezigheid van een plas-dras perceel een grotere kans hebben hun jongen groot te brengen, is onbekend, en de aanleg van plas-dras percelen leidt zeker niet automatisch tot een hogere dichtheid aan grutto's in de nabije omgeving.

Wel is het zo dat Grutto's graag en vaak plas-dras percelen in hun broedgebied bezoeken. Vlak voor de broedperiode doen ze dat veelal paarsgewijs. Ze gaan daarbij naar het plas-dras perceel dat het dichtst bij hun territorium ligt. Grutto's met territoria dicht bij een plas-dras perceel maken hier vaker gebruik van dan vogels met territoria verder weg (Kleijn, 2008).

Voorgesteld wordt om in de Buitenvaart-Noord meer continuïteit in het waterbeheer van de plas te brengen. Deze mogelijkheid is aanwezig door (meer) gebruik te maken van de elektrische pomp. Dit voorkomt het scheuren van de grond en dus lekkage. In de Buitenvaart Zuid ligt in het brede zuidelijk deel een hoge(re) vlakte. Hier zou een of meerdere delen nat kunnen worden gezet door het verlagen van het maaiveld, zodat deze delen permanent plas-dras staan.

6.2 Rietland

Momenteel ligt langs veel perceelranden in de Buitenvaart-Noord een in breedte variërende strook rietland. De ontwikkeling van dit opgaand riet is in zekere zin strijdig met een weidevogeldoelstelling, omdat de openheid hierdoor verkleind wordt. Hierbij moeten dus keuzes worden gemaakt, of een zorgvuldige zonering worden aangebracht.

7. TOT SLOT

Ondanks bovengenoemde voorstellen moet niet vergeten worden dat de drie genoemde gebieden relatief kleine weidevogelreservaten zijn. Negatieve invloeden van buitenaf, zgn. externe factoren, hebben eerder invloed op deze kleine gebieden dan de grote reservaten. Daarnaast hebben we te maken met factoren als de aanwezigheid van lopende- en vliegende predatoren en de toenemende recreatie, zoals vissers, barbecue'ers, wandelaars en hondenuitlaters.

Natuurmonumenten is een goede weg ingegaan om van reservaatbeheer gericht op de ontwikkeling van botanisch waardevolle graslanden, over te gaan naar het ontwikkelen van open graslandgebied met een hoge weidevogelstand.

Dat de deelgebieden hun nut hebben bewijst wel dat er half mei in de Zwarte Noord nog zeker negen nesten van Kievit, Grutto en Tureluur aanwezig waren, terwijl er in de rest van de Eempolders in grote mate gemaaid werd(!). Hieruit blijkt maar weer dat reservaatvorming de enige redding is voor onze weidevogels.

Met name voor de Grutto, waarbij de afname zo dramatisch is dat hij op de mondiale IUCN-lijst in 2006 de status heeft gekregen van "near threatened". Daarmee verkeert hij in gezelschap van bijvoorbeeld de Ijsbeer, waarvoor het toekomstperspectief ook beroerd is.

Het streven naar uitbreiding van de huidige weidevogelreservaten zal altijd aanwezig moeten zijn.

8. DANKZEGGING

Hierbij dank ik Jan Roodhart (beheerder Natuurmonumenten), hij was behulpzaam bij het leveren van gegevens over het beheer en aanvullende informatie.

9. GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Beusekom, R. van, P. Huigen, F. Hustings, K. de Pater & T. Thissen (redactie) 2005.
Rode lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion, Baarn.
- Dijk, A.J. van, 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project SOVON.
(Broedvogelinventariseren in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek
Nederland, Beek-Ubbergen.
- Houten, M. van, 2006.
De broedvogels van de Buitenvaart Noord en -Zuid en de Zwarte Noord in
2006. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Uitgave 155, Hilversum.
- Hustings, M.H.F., R.G.M. Kwak, P.F.M. Opdam & M.J.S.M. Reynen (eindred.), 1985.
Natuurbeheer in Nederland. Deel 3. Vogelinventarisatie. Pudoc,
Wageningen/Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Zeist.
- Kleijn, D, 2008. De betekenis van plas-dras percelen voor de grutto.
Tussen Duin & Dijk, Themanummer Weidevogels.
- Teunissen, W.A. & A. van Kleunen, 2001.
Weidevogels inventariseren in Cultuurland. Handleiding Nationaal
Weidevogel-meetnet. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Veen, P.J., G.F.J. Smit, J.M. Reitsma & D. Knopper 1999.
Natuurontwikkeling in Eemland, inrichtingsplannen voor de begrensde
reservaats- en natuurontwikkelingsgebieden.
Bureau Waardenburg bv, Culemburg.

BIJLAGEN

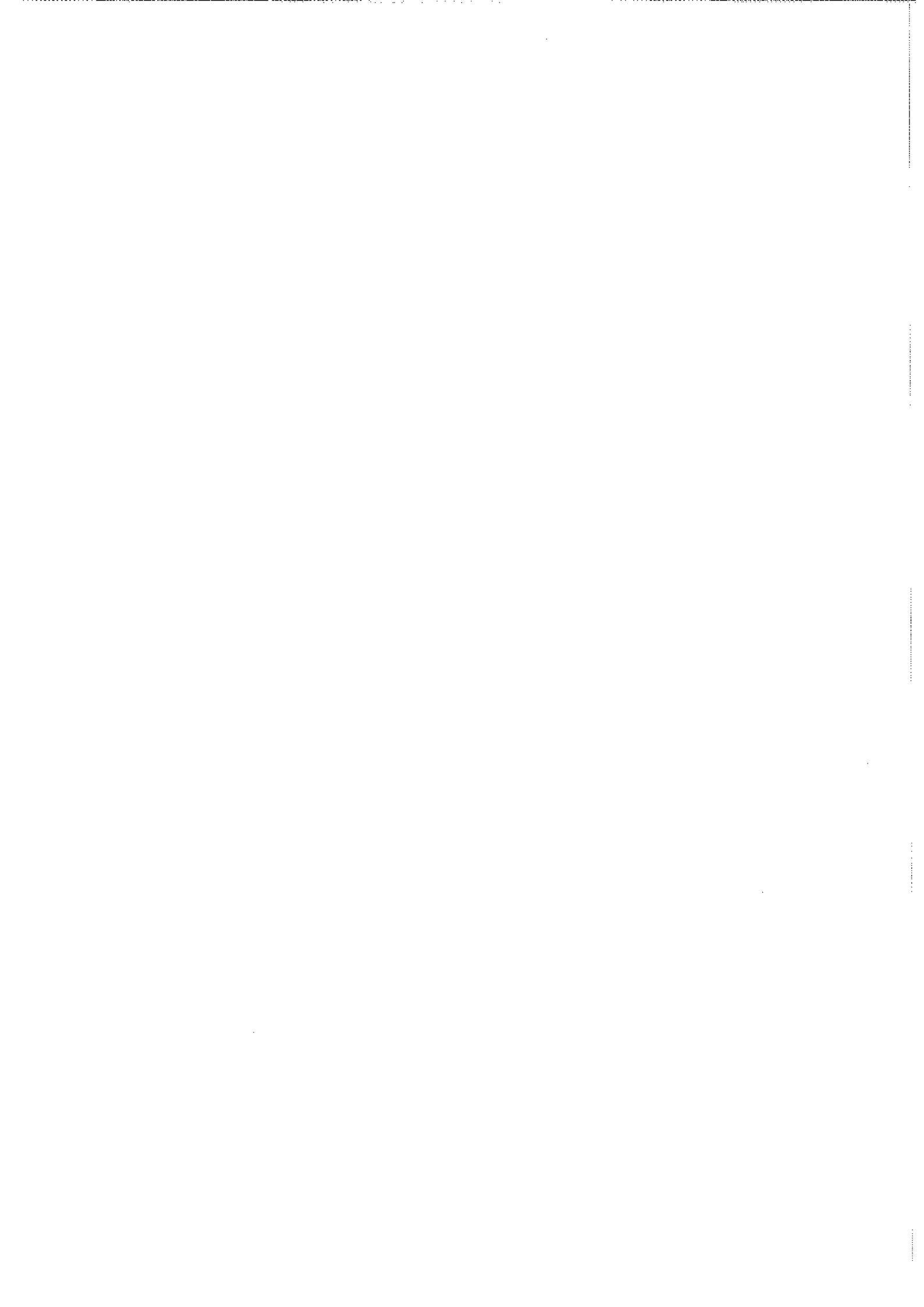
- Bijlage 1 Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Noord in 2008, 2007, 2006, 2005, 2004, 2003, 2002, 2001, 2000 en 1999.
- Bijlage 2 Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Zuid in 2008, 2007, 2006 en 2005.
- Bijlage 3 Soorten en territoria van broedvogels van de Zwarte Noord in 2008, 2007 en 2006.
- Bijlage 4 Territoriakaarten per soort in 2008.
- Buitenvaart Noord
 - Buitenvaart Zuid
 - Zwarte Noord
 - Bruggematen

Bijlage 1

Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Noord in 2008, 2007, 2006, 2005, 2004, 2003, 2002, 2001, 2000 en 1999.

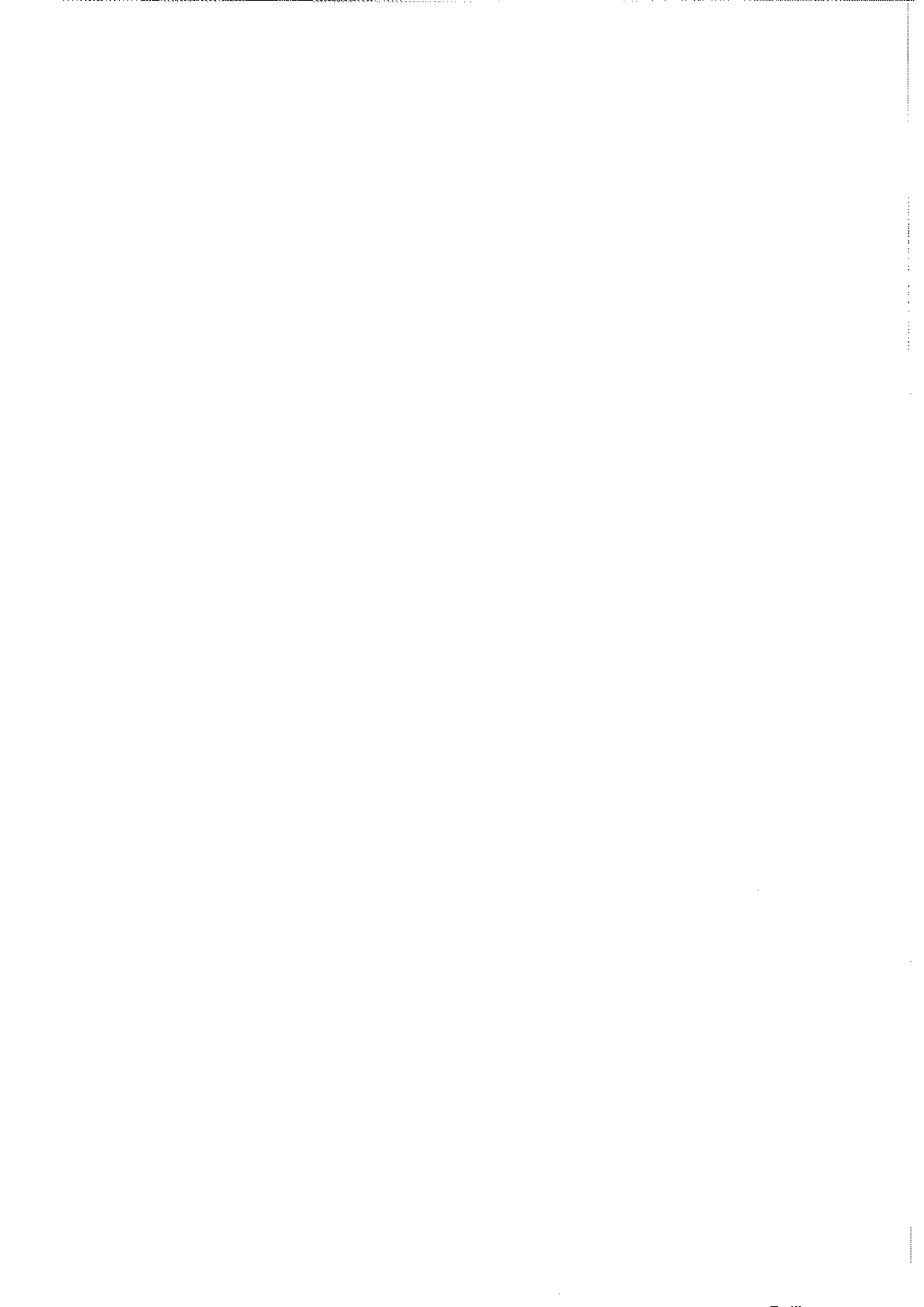
Soort	Aantal territoria in 2008	Aantal territoria in 2007	Aantal territoria in 2006	Aantal territoria in 2005	Aantal territoria in 2004	Aantal territoria in 2003	Aantal territoria in 2002	Aantal territoria in 2001	Aantal territoria in 2000	Aantal territoria in 1999
Knobbelzwaan	-	-	1	-	-	-	1	1	1	1
Zwarte Zwaan	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Bergeend	-	2	2	2	1	5	4	5	4	3
Krakeend	2	1	-	2	1	-	1	4	2	5
Wintertaling	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Wilde Eend	4	1	5	3	2	8	5	5	3	5
Zomertaling	-	-	2	1	-	-	1	3	1	3
Slobeend	1	2	2	5	1	1	3	10	3	7
Kuifeend	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1
Waterhoen	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Meerkoet	12	4	10	15	12	14	15	20	10	16
Scholekster	2	-	1	3	2	3	1	2	1	1
Kluut	-	7	1	-	-	4	3	2	2	2
Kleine Plevier	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Bontbekplevier	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kievit	5	7	8	13	8	12	11	10	8	18
Kemphaan	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Grutto	6	10	8	8	4	10	12	9	10	6
Tureluur	3	3	4	9	2	6	6	5	3	3
Veldleeuwerik	-	-	-	1	1	-	1	-	1	2
Bosrietzanger	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3
Graspieper	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-
Witte Kwikstaart	2	2	2	6	1	2	1	-	-	-
Blauwborst	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Merel	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kleine Karekiet	10	3	2	4	5	4	6	6	9	2
Rietgors	5	2	2	6	6	8	8	6	3	5
Aantal Territoria	53	45	50	82	49	80	82	90	63	84
Aantal Soorten	12	13	14	18	16	15	19	16	17	18

Bijlage 2

Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Zuid in 2008, 2007, 2006 en 2005.

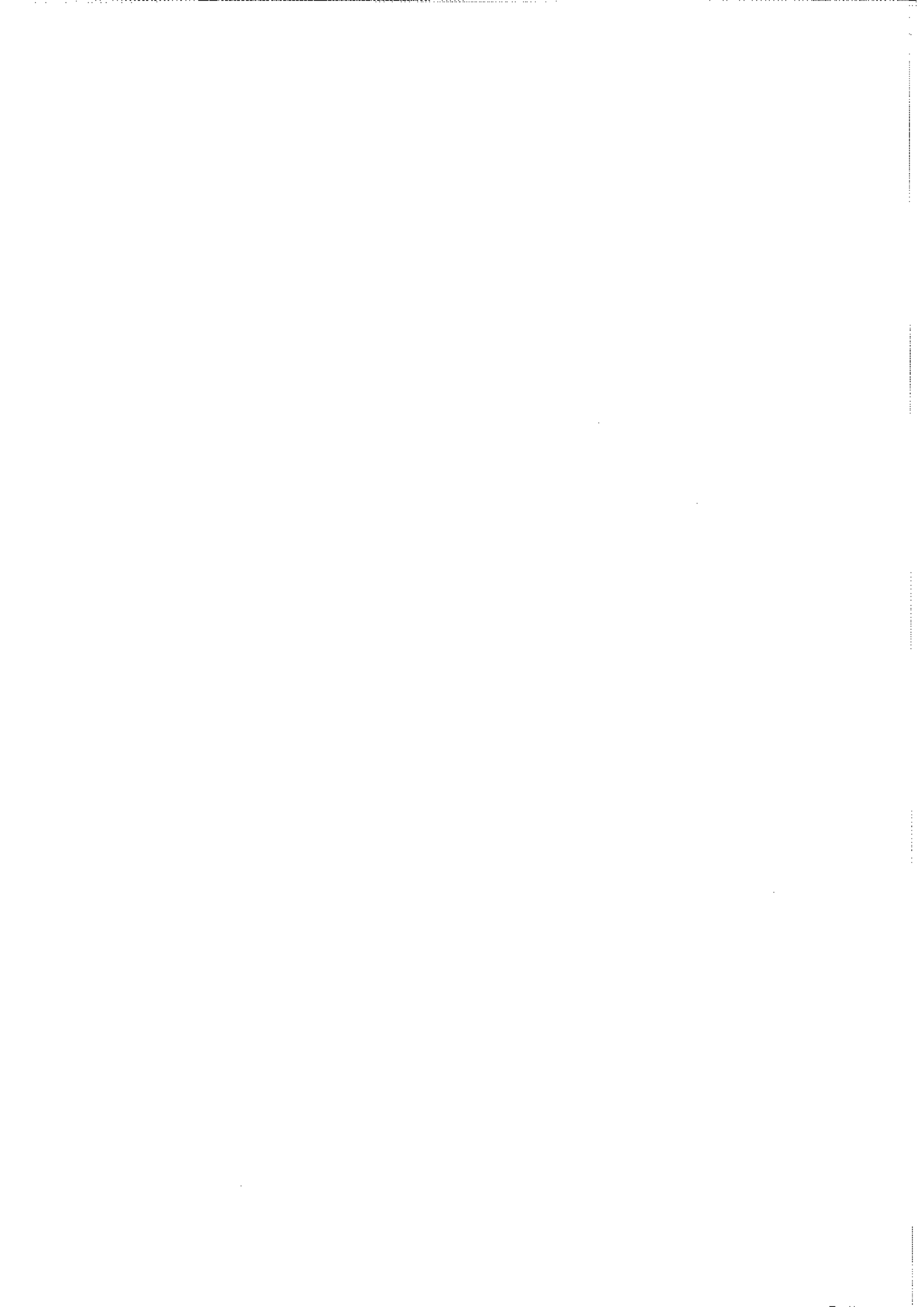
Soort	Aantal territoria in 2008	Aantal territoria in 2007	Aantal territoria in 2006	Aantal territoria in 2005
Fuut	-	-	1	-
Knobbelzwaan	-	1	1	-
Kolgans	-	-	-	1
Grauwe Gans	-	-	-	1
Soepgans	-	-	-	7
Canadese Gans	1	-	-	1
Bergeend	-	2	1	-
Smient	1	-	-	-
Krakeend	5	3	4	1
Wintertaling	-	-	1	1
Wilde Eend	8	6	10	10
Zomertaling	-	2	1	-
Slobeend	2	2	2	-
Kuifeend	-	1	-	1
Waterhoen	-	1	2	1
Meerkoet	7	11	15	15
Scholekster	5	3	5	8
Kievit	17	17	10	18
Grutto	13	10	11	17
Tureluur	8	6	10	12
Graspieper	-	2	1	1
Witte Kwikstaart	2	3	3	3
Kleine Karekiet	3	-	5	3
Rietgors	1	1	1	2
Aantal Territoria	73	71	84	103
Aantal Soorten	13	16	18	18

Bijlage 3

Soorten en territoria van broedvogels van de Zwarte Noord in 2008, 2007 en 2006.

Soort	Aantal territoria in 2008	Aantal territoria in 2007	Aantal territoria in 2006
Knobbelzwaan	1	-	-
Bergeend	-	1	-
Krakeend	1	1	1
Wintertaling	-	-	1
Wilde Eend	3	3	3
Zomertaling	-	1	1
Slobeend	1	1	1
Kuifeend	1	-	1
Meerkoet	19	15	17
Scholekster	1	1	1
Kluut	1	-	-
Kievit	17	12	9
Grutto	12	11	16
Tureluur	6	1	3
Witte Kwikstaart	1	-	2
Rietgors	-	1	-
Aantal Territoria	64	48	56
Aantal Soorten	12	11	12

Krakeend 2 territoria

Buitenvaart Noord 2008

Wintertaling 1 territorium

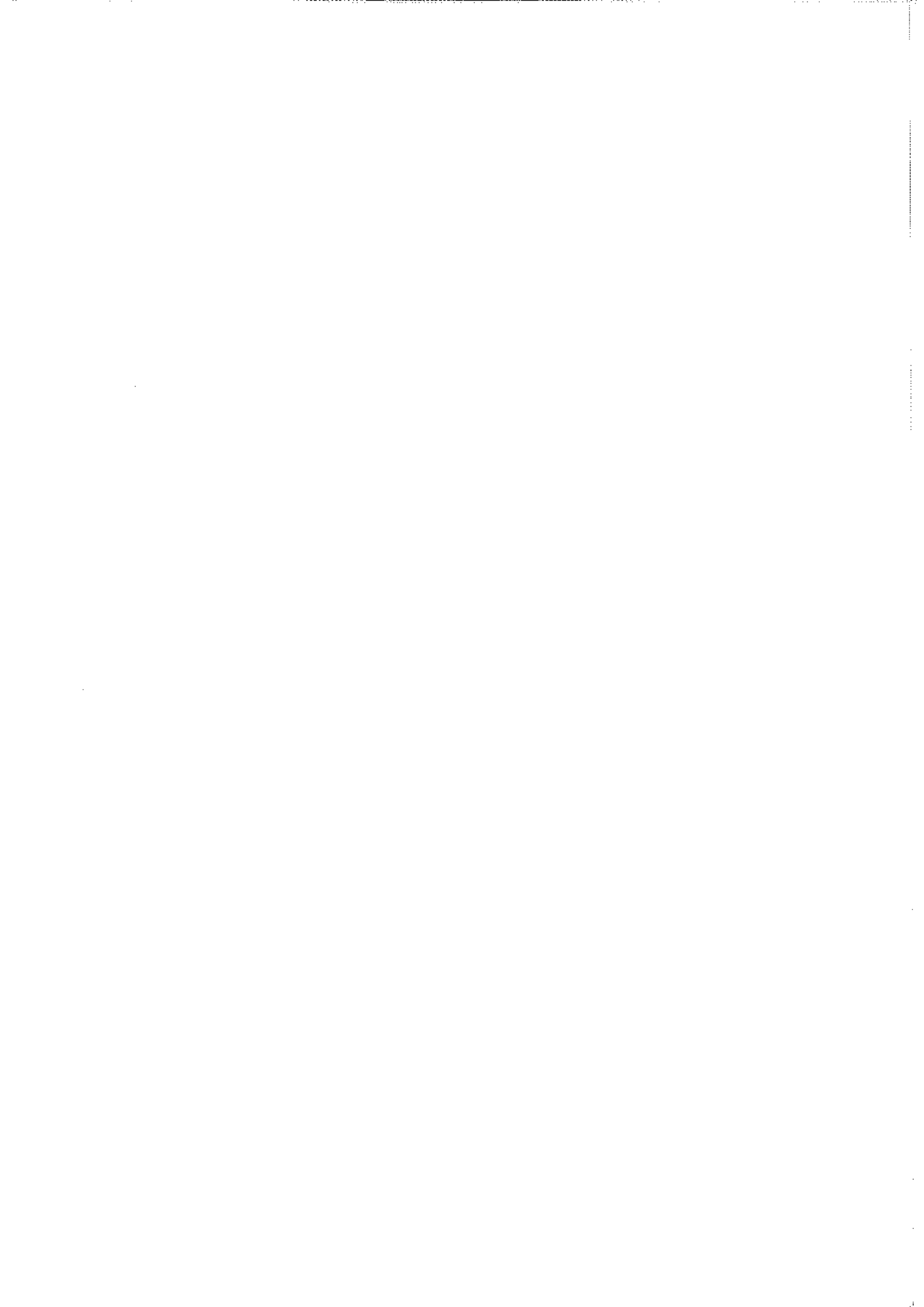
Buitenvaart Noord 2008

Wilde Eend 4 territoria

Buitenvaart Noord 2008

Slobeend 1 territorium

Buitenvaart Noord 2008

Meerkoet 12 territoria

Buitenvaart Noord 2008

Scholekster 2 territoria

Buitenvaart Noord 2008

Kievit 5 territoria

Buitenvaart Noord 2008

Grutto 6 territoria

Buitenvaart Noord 2008

Tureluur 3 territoria

Buitenvaart Noord 2008

Witte Kwikstaart 2 territoria

Buitenvaart Noord 2008

Kleine Karekiet 10 territoria

Buitenvaart Noord 2008

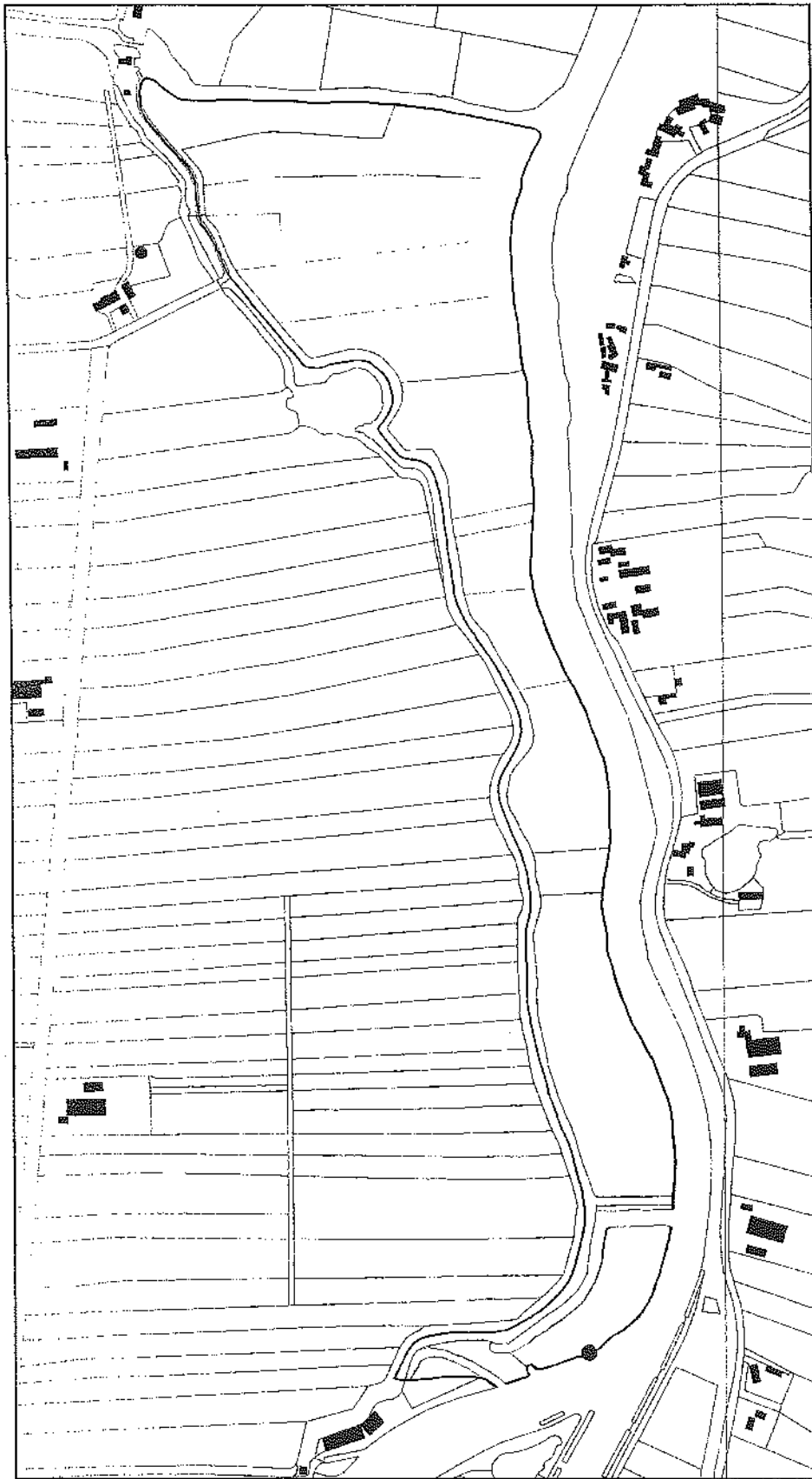

Rietgors 5 territoria

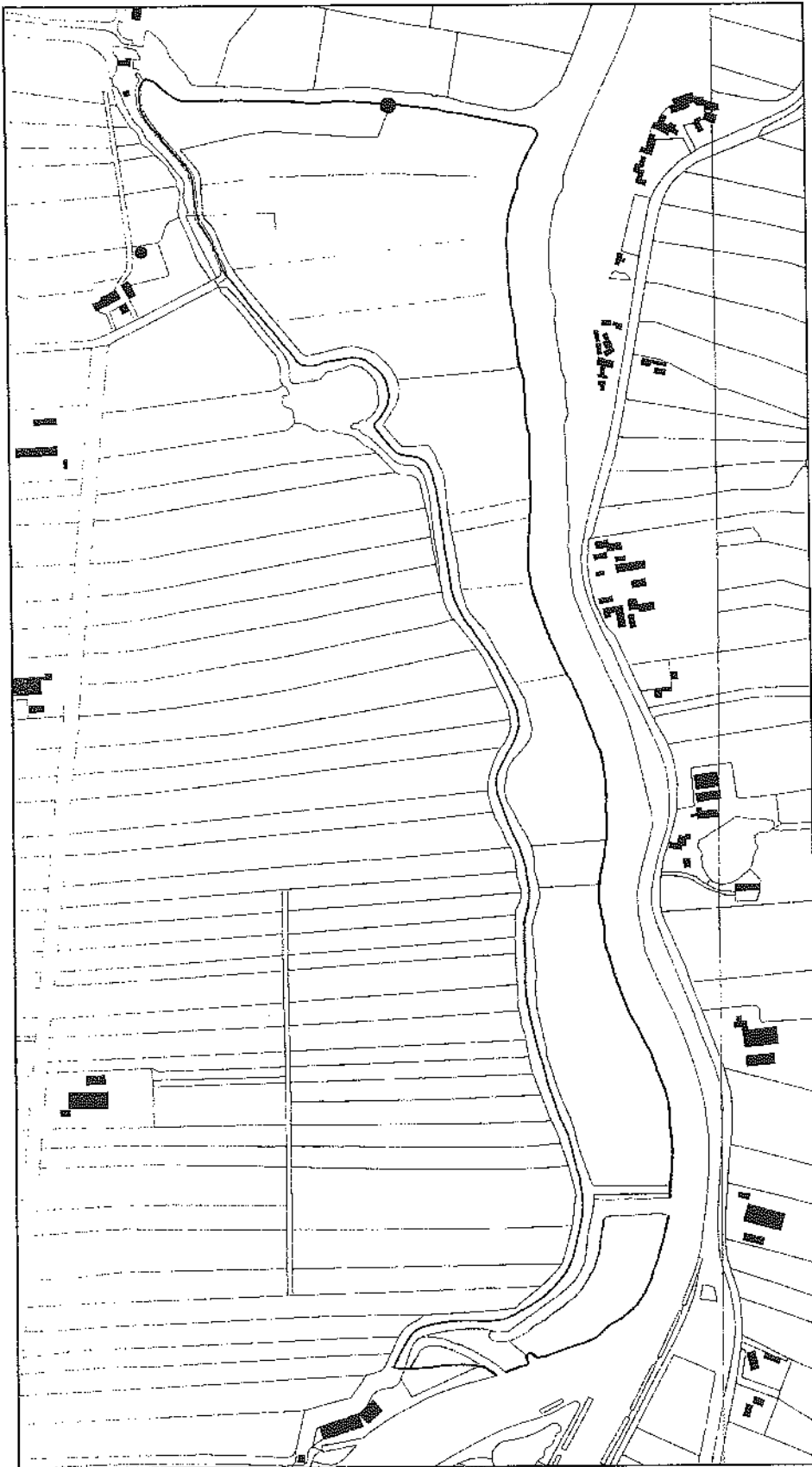

Buitenvaart Noord 2008

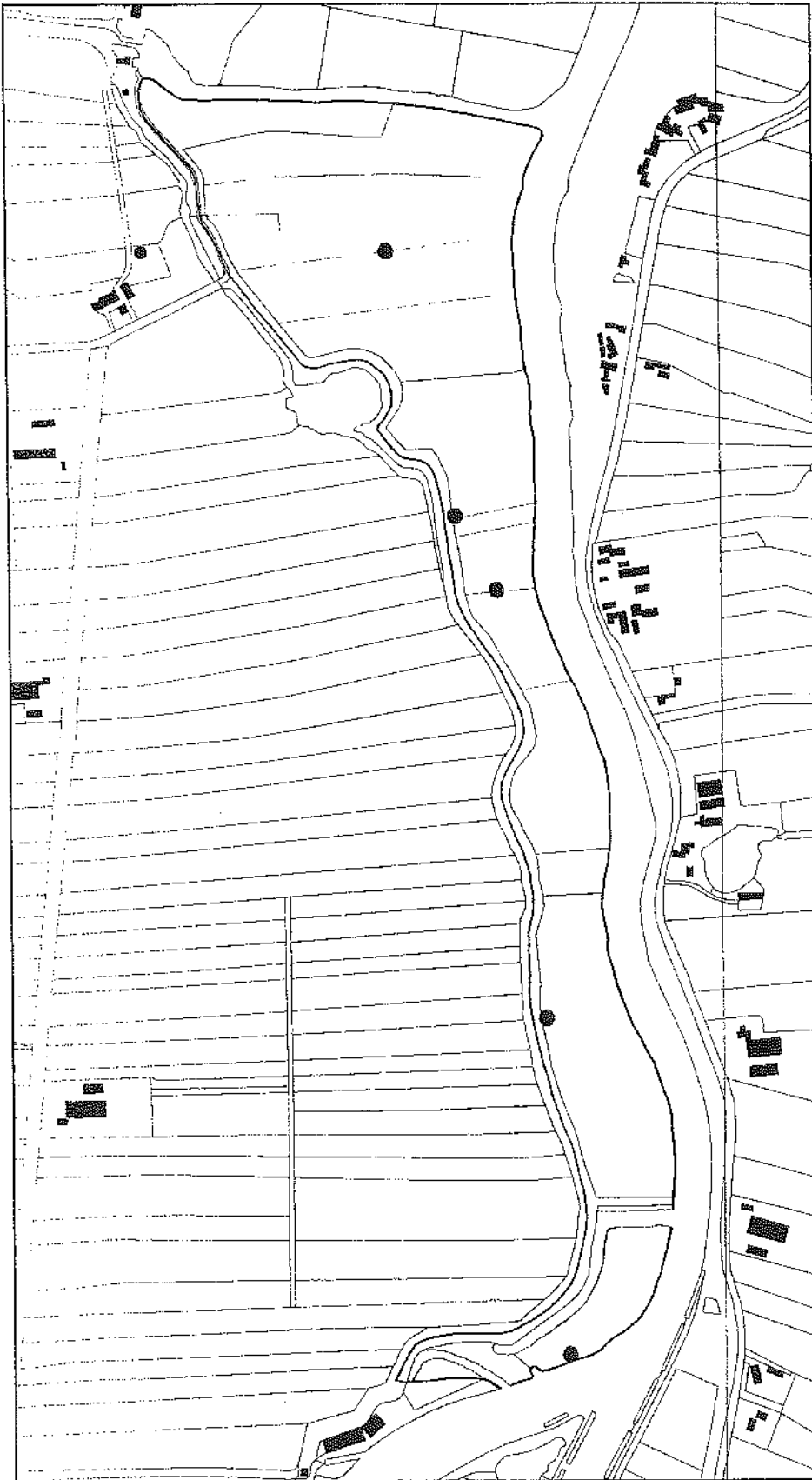
Canadese Gans 1 territorium

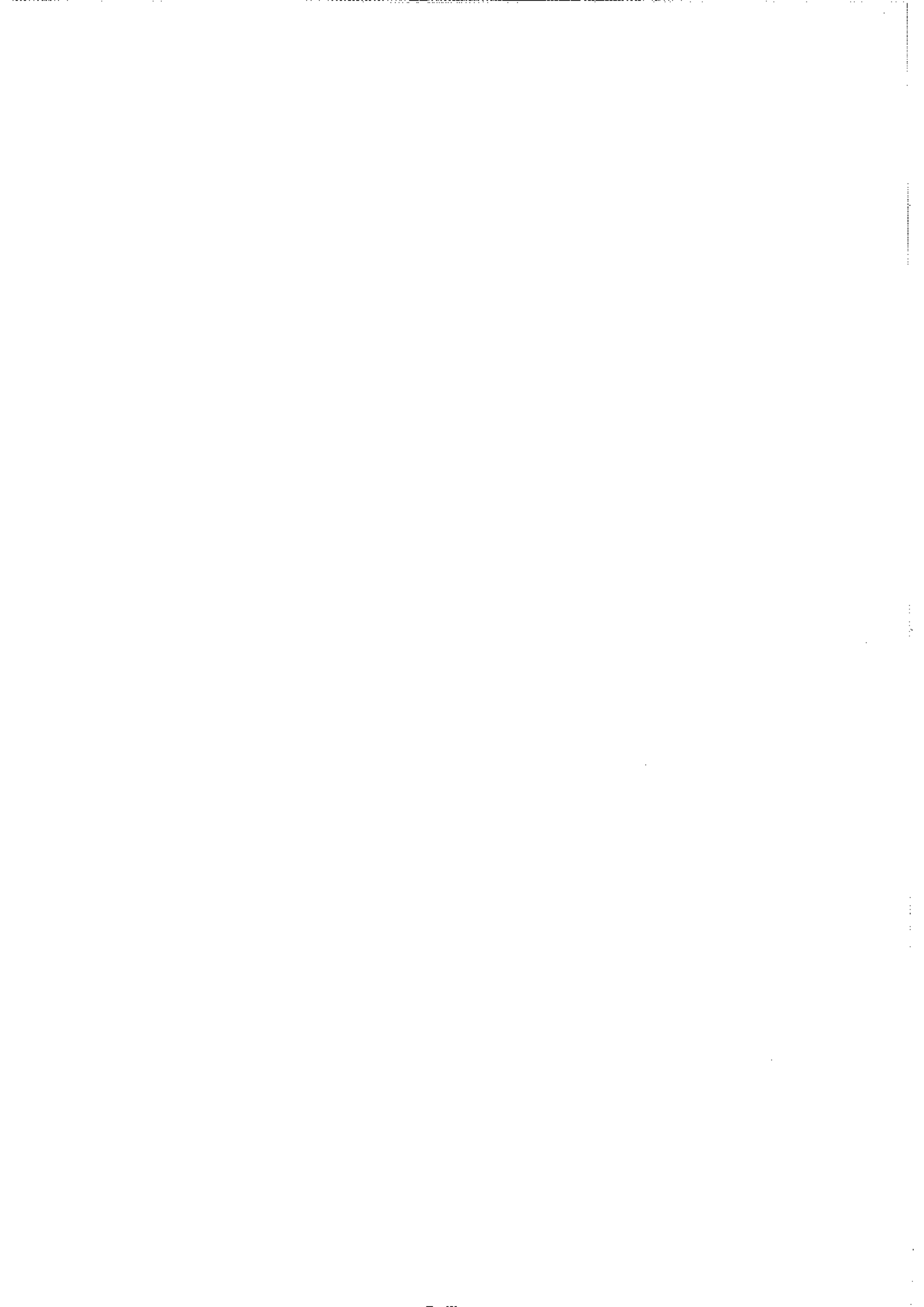

Smient I territorium

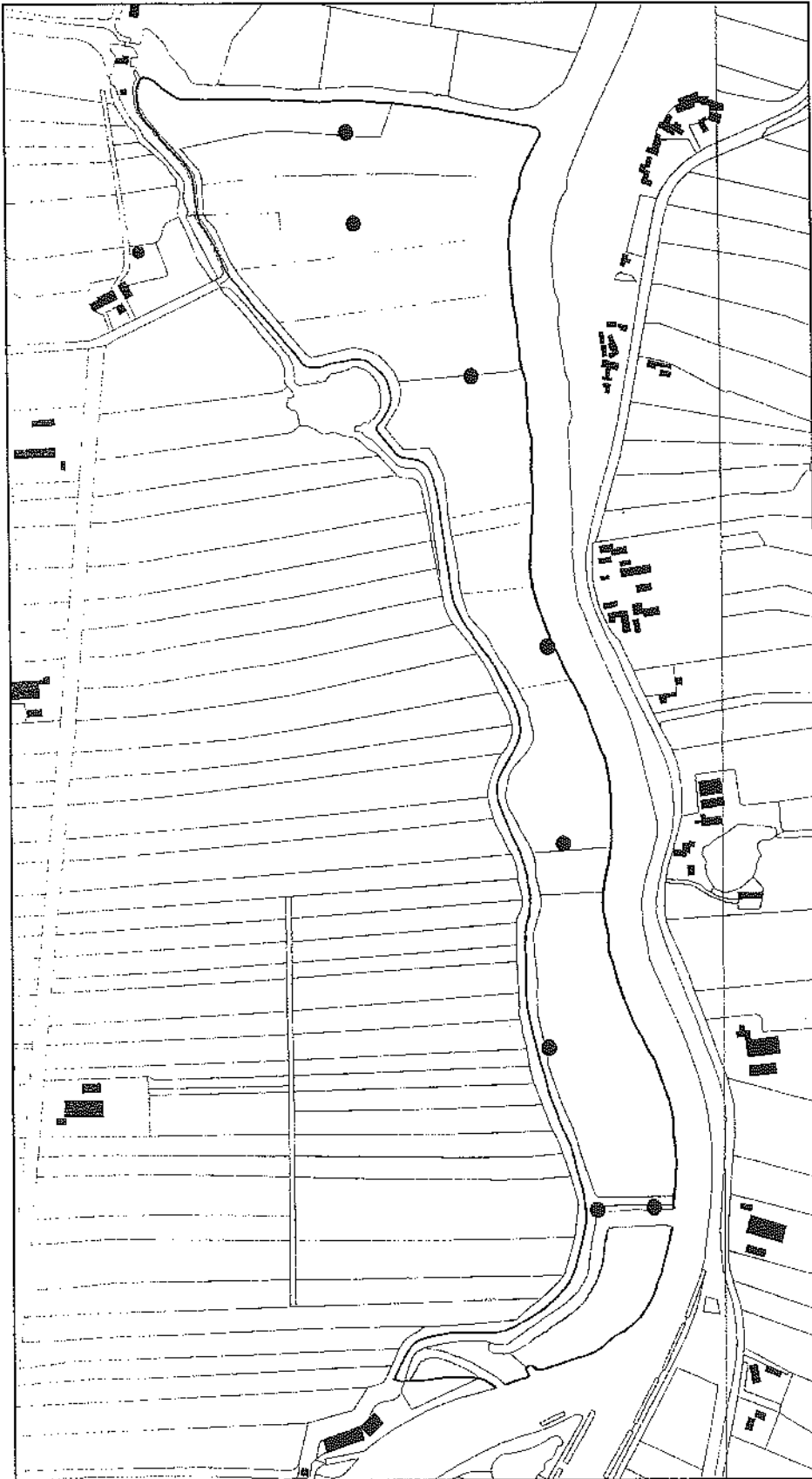

Krakeend 5 territoria

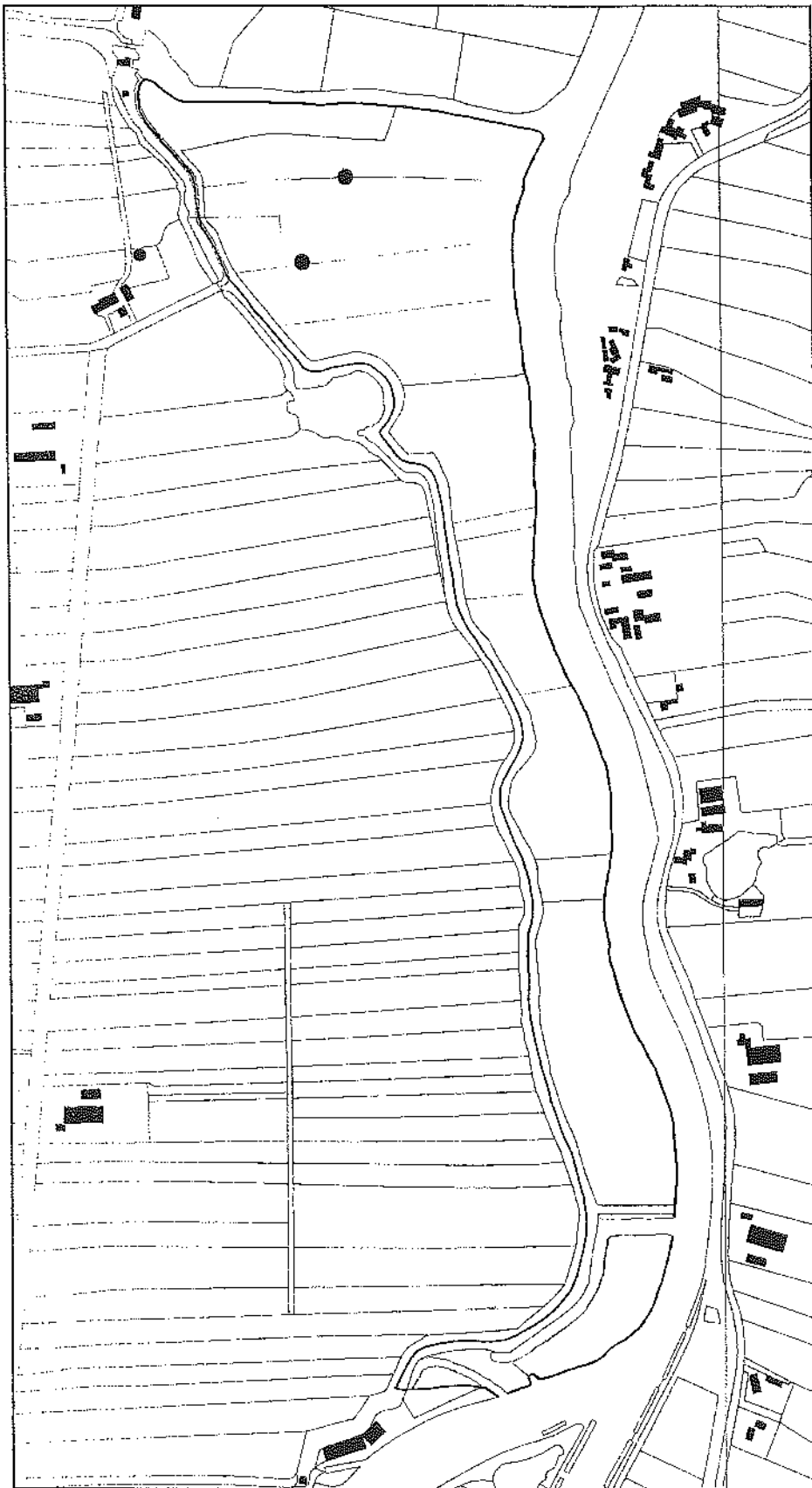

Wilde Eend 8 territoria

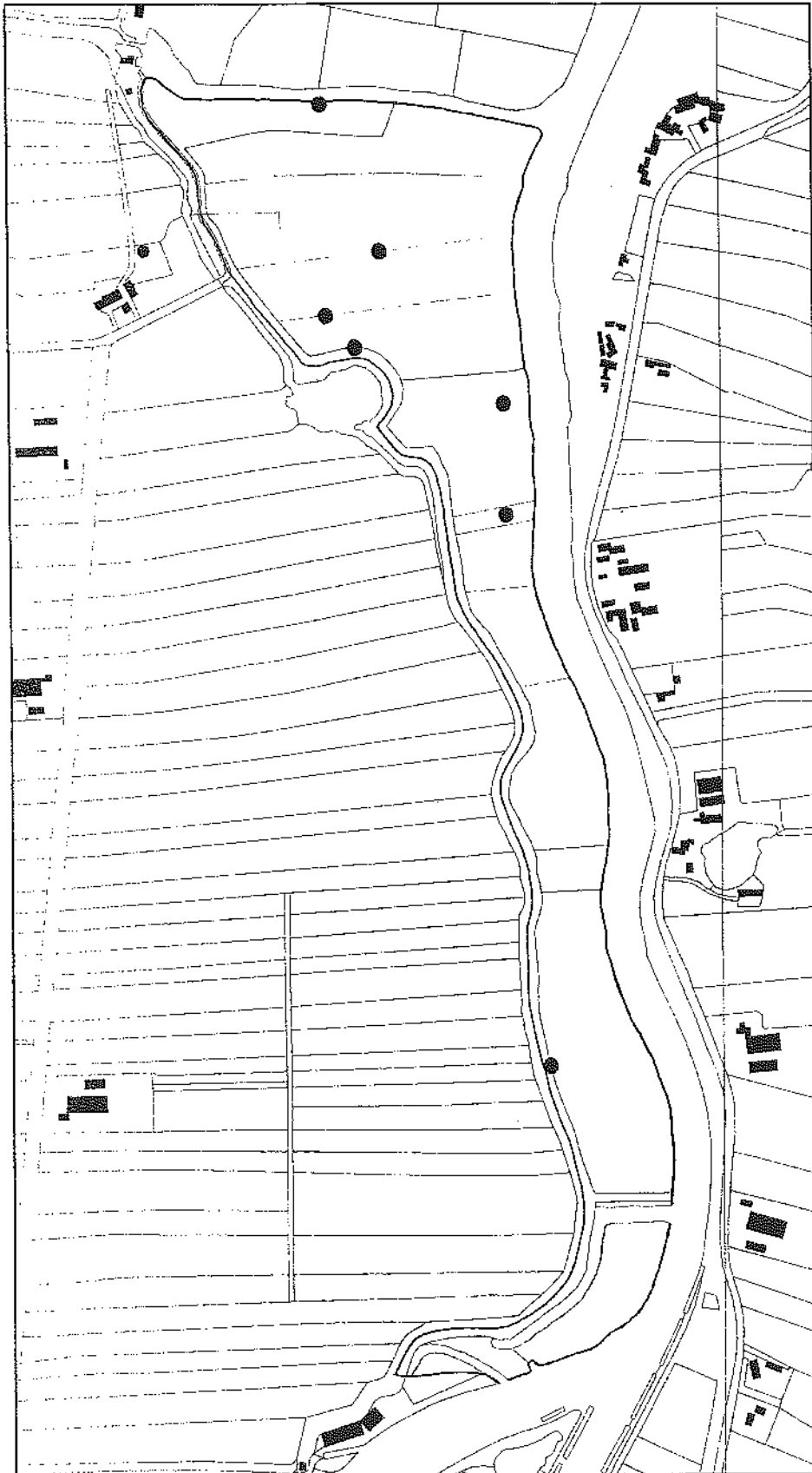

Slobeend 2 territoria

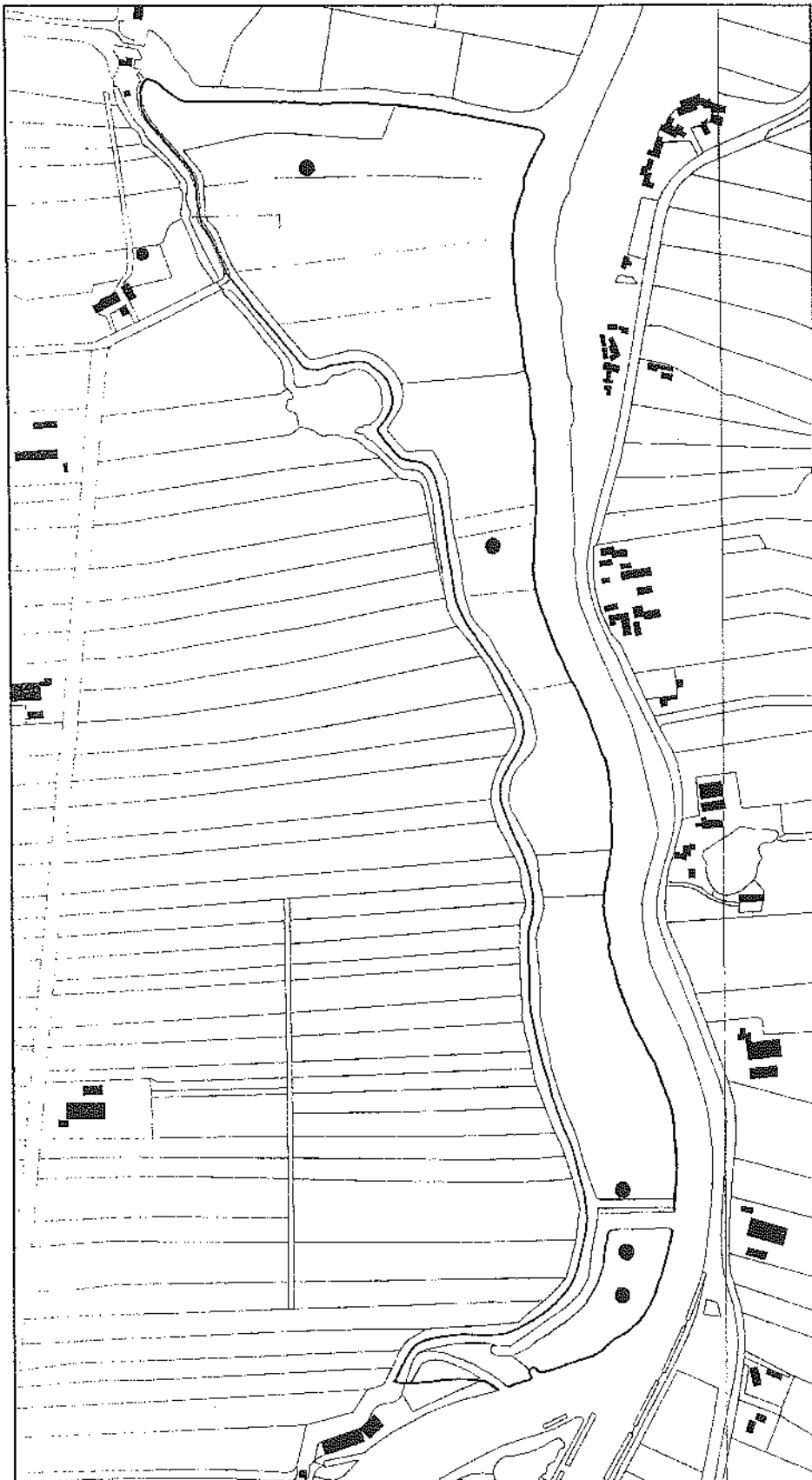

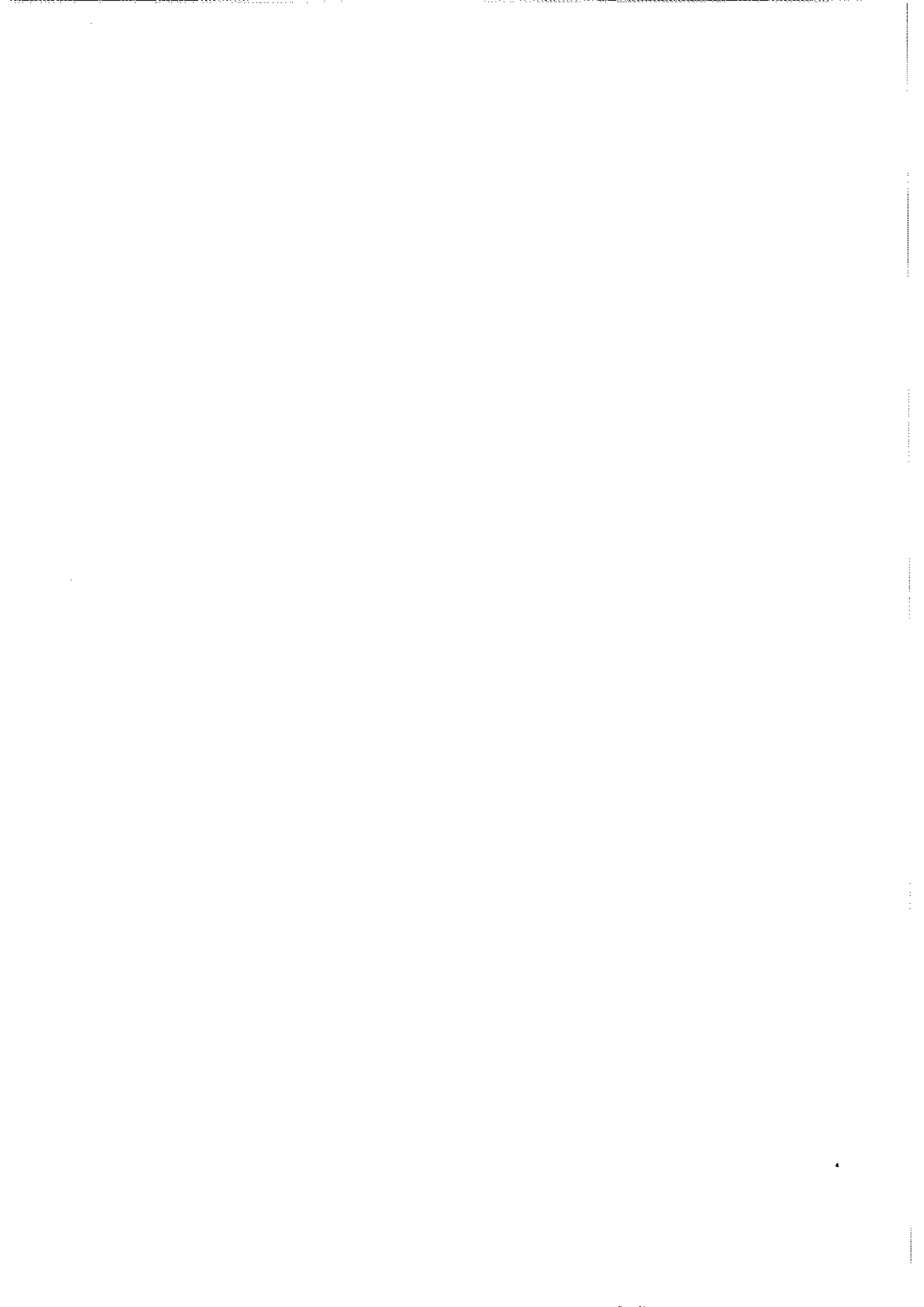
Meerkoet 7 territoria

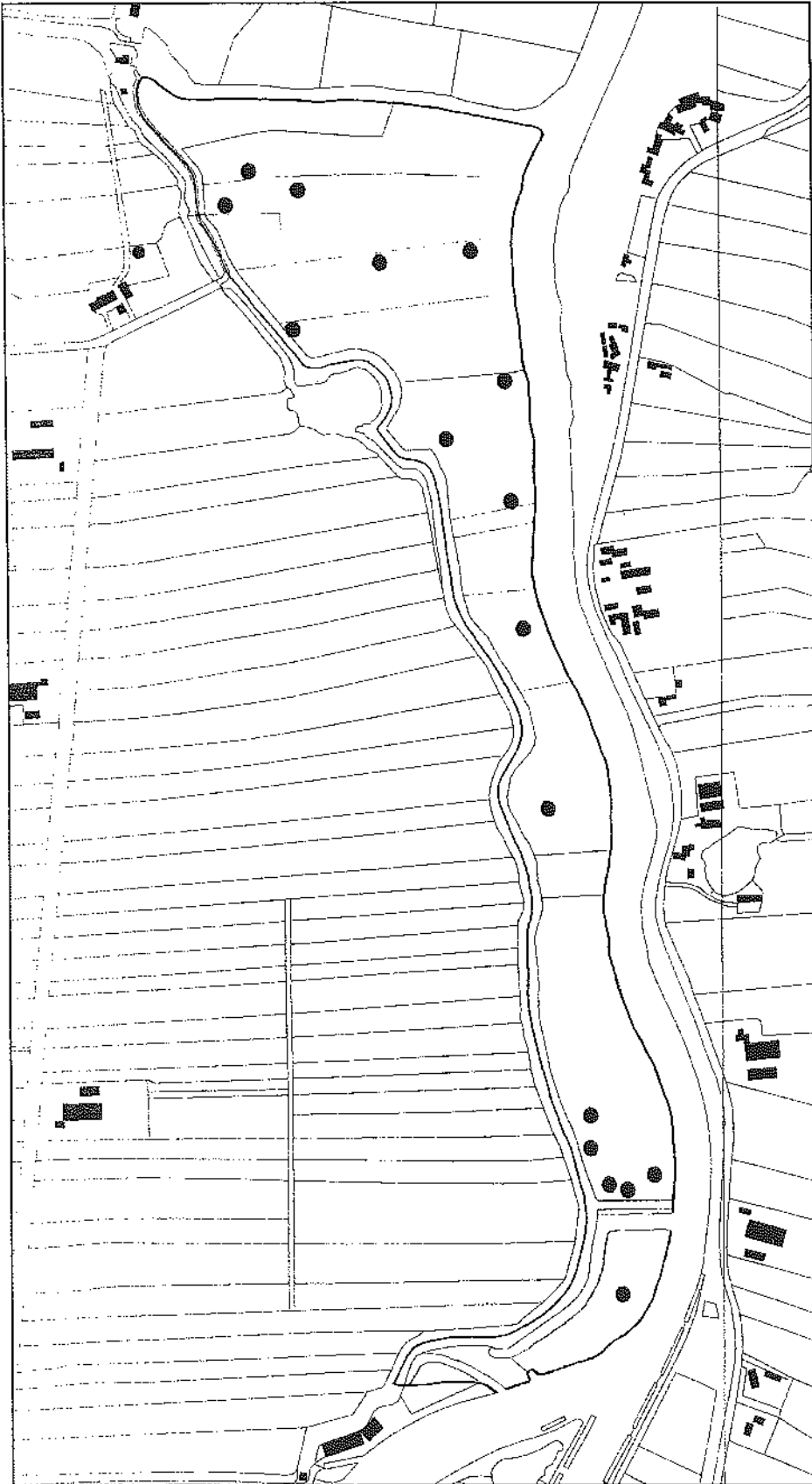

Scholkster 5 territoria

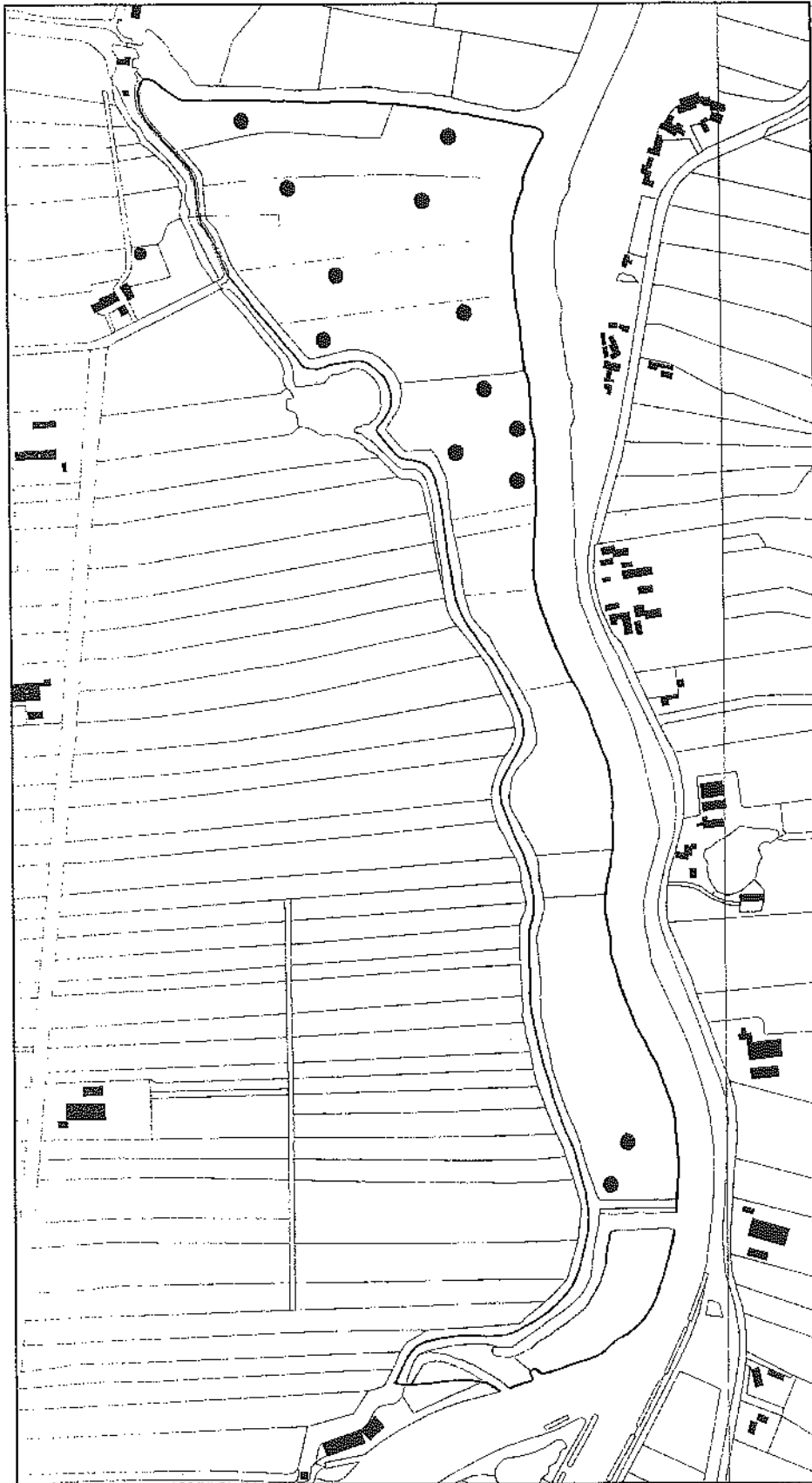

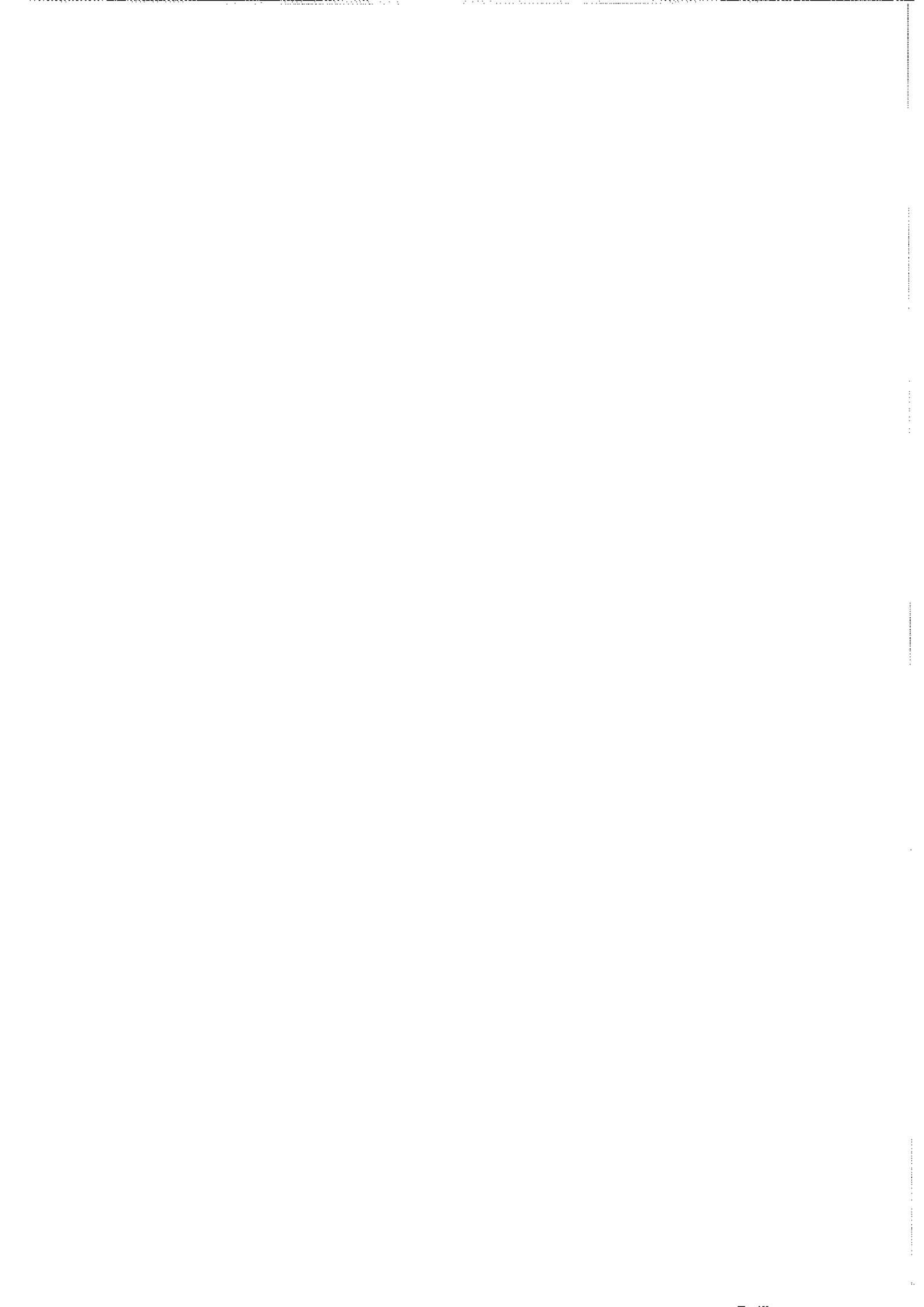
Kievit 17 territoria

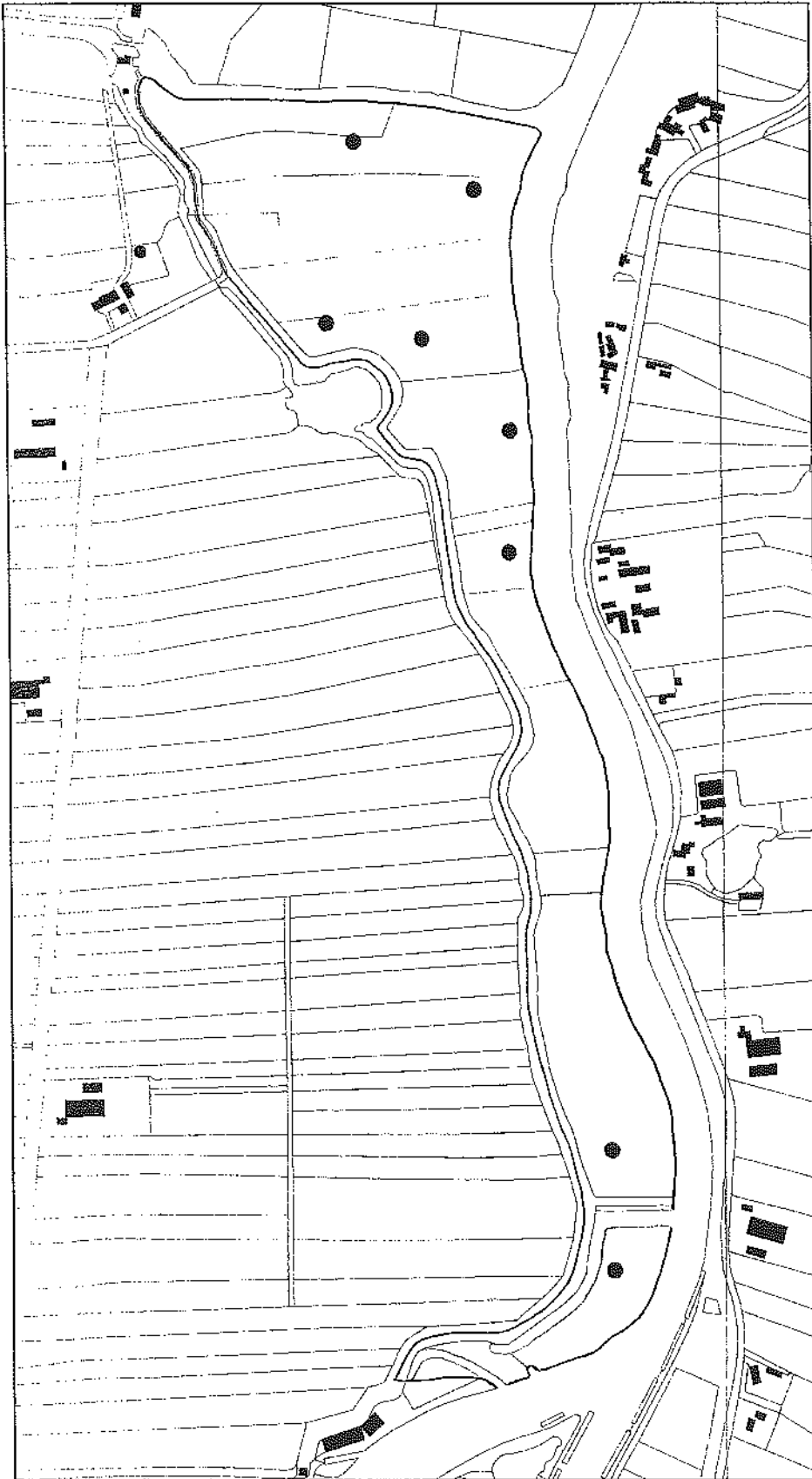

Grutto 13 territoria

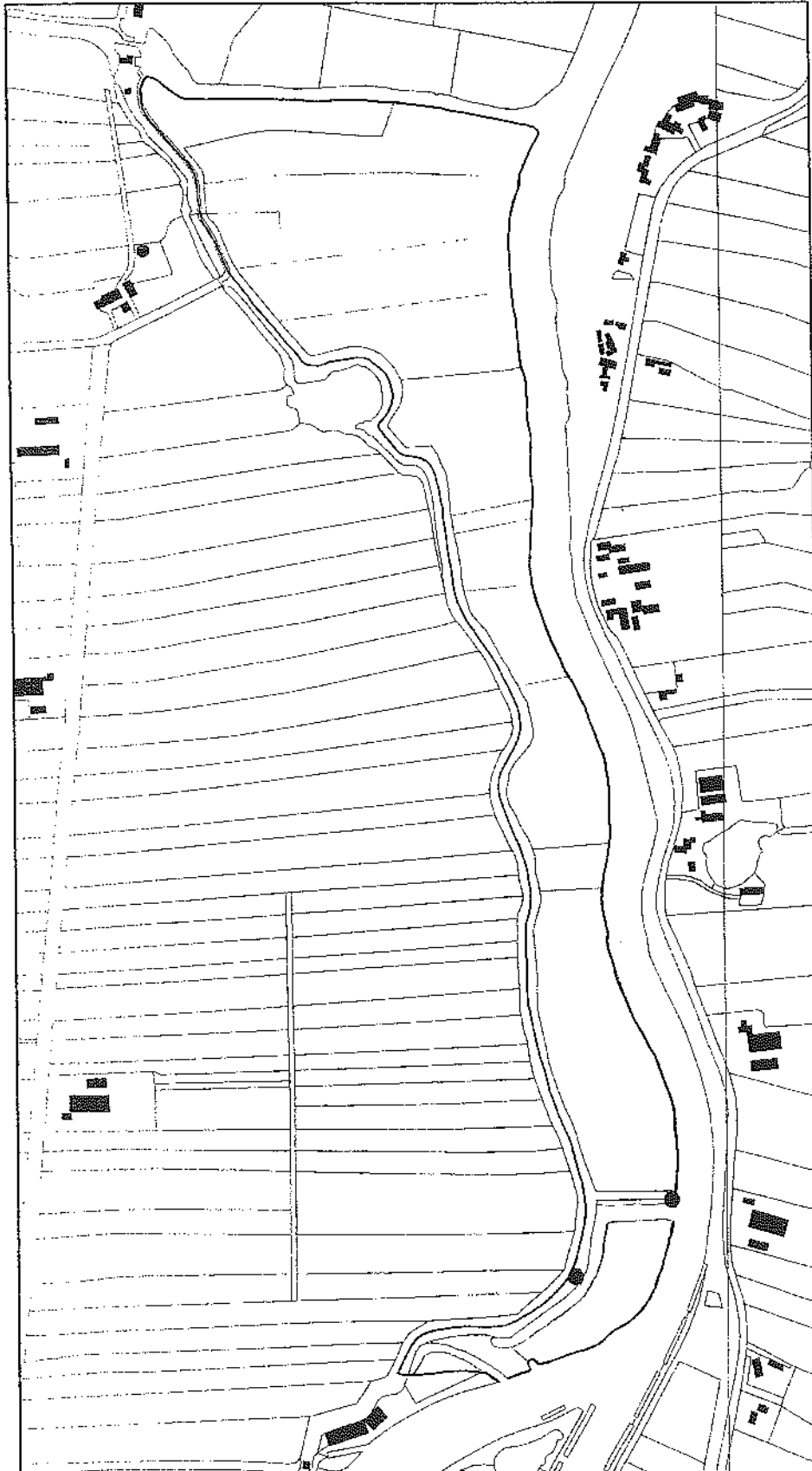

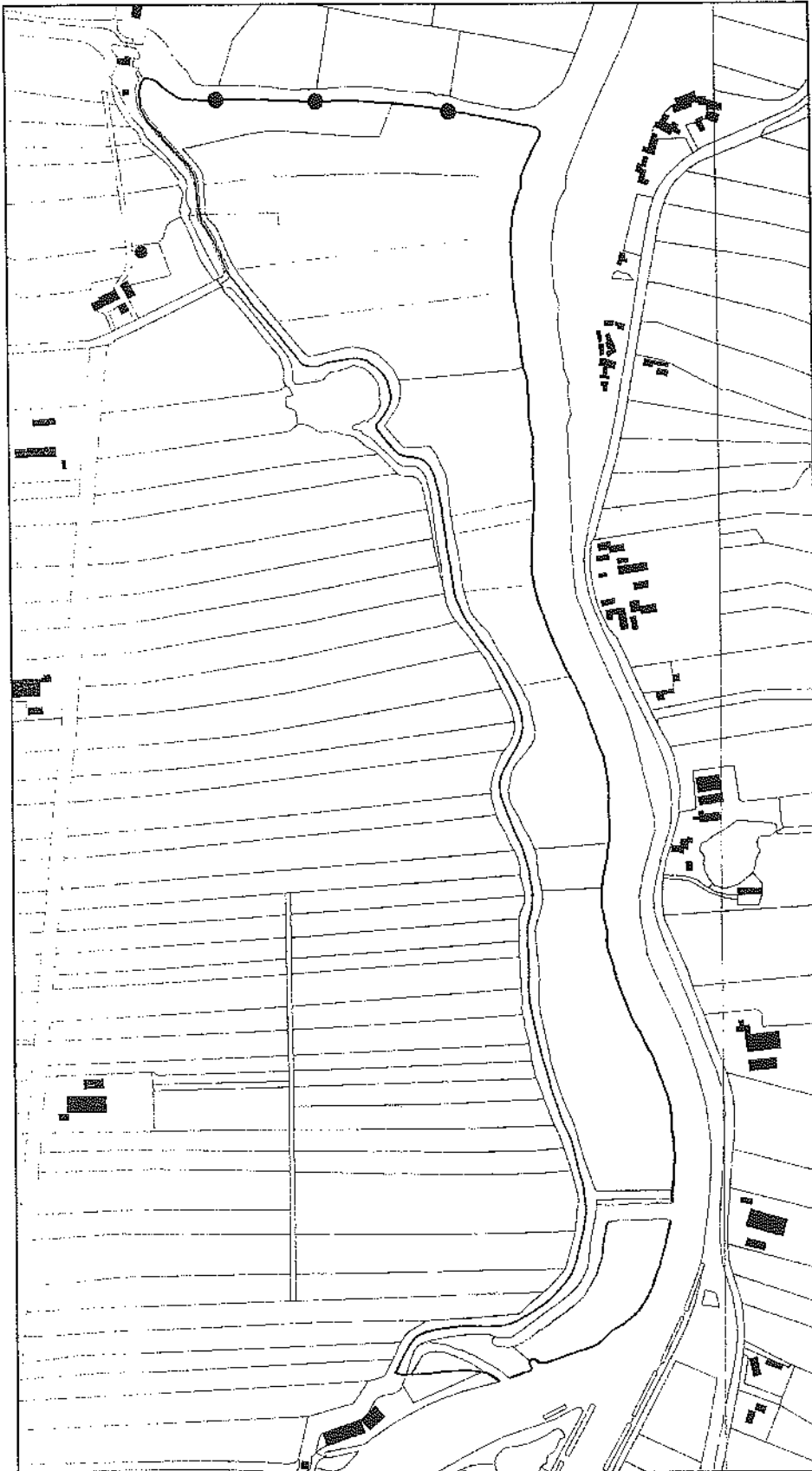
Tureluur 8 territoria

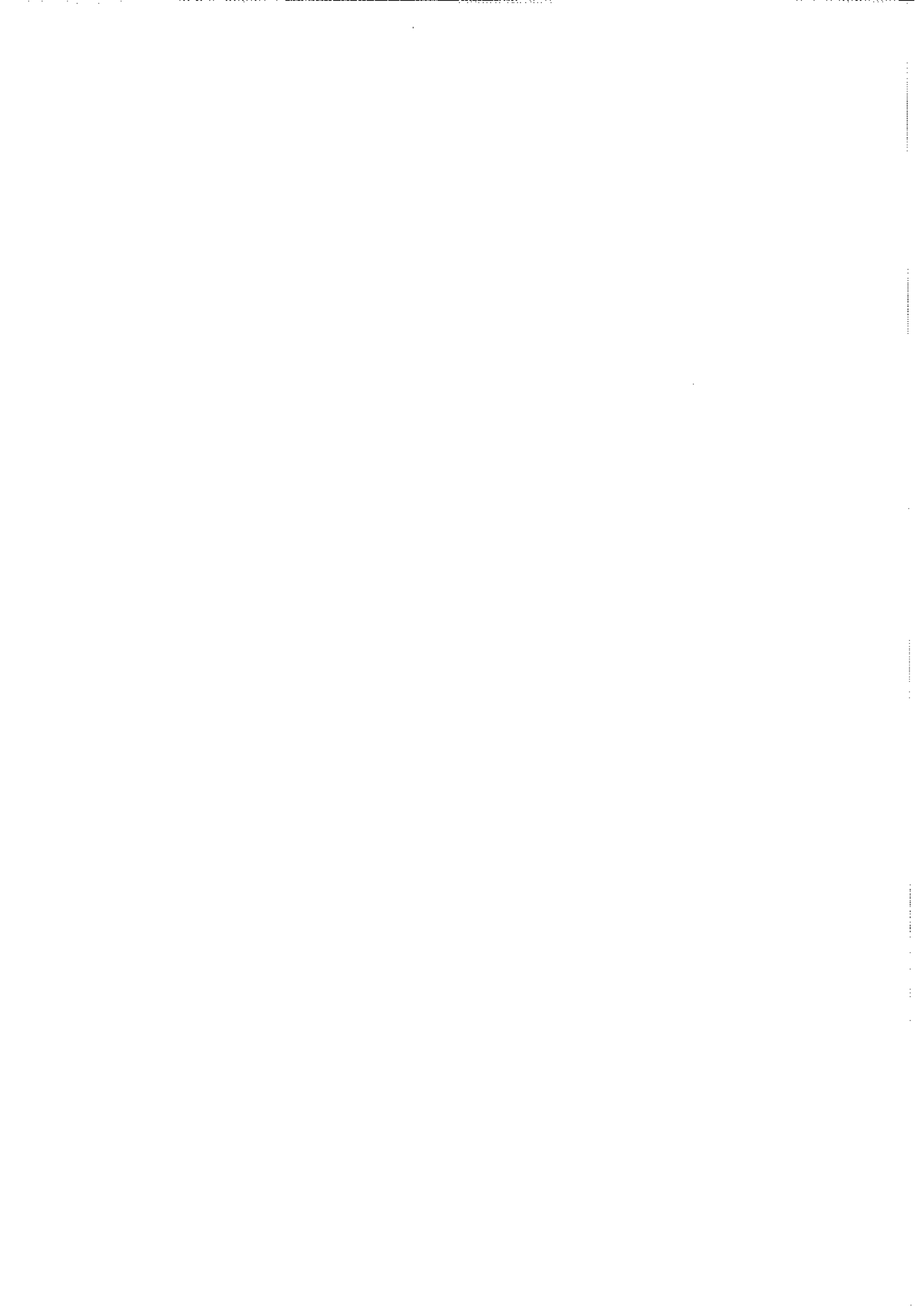

Witte Kwikstaart 2 territoria

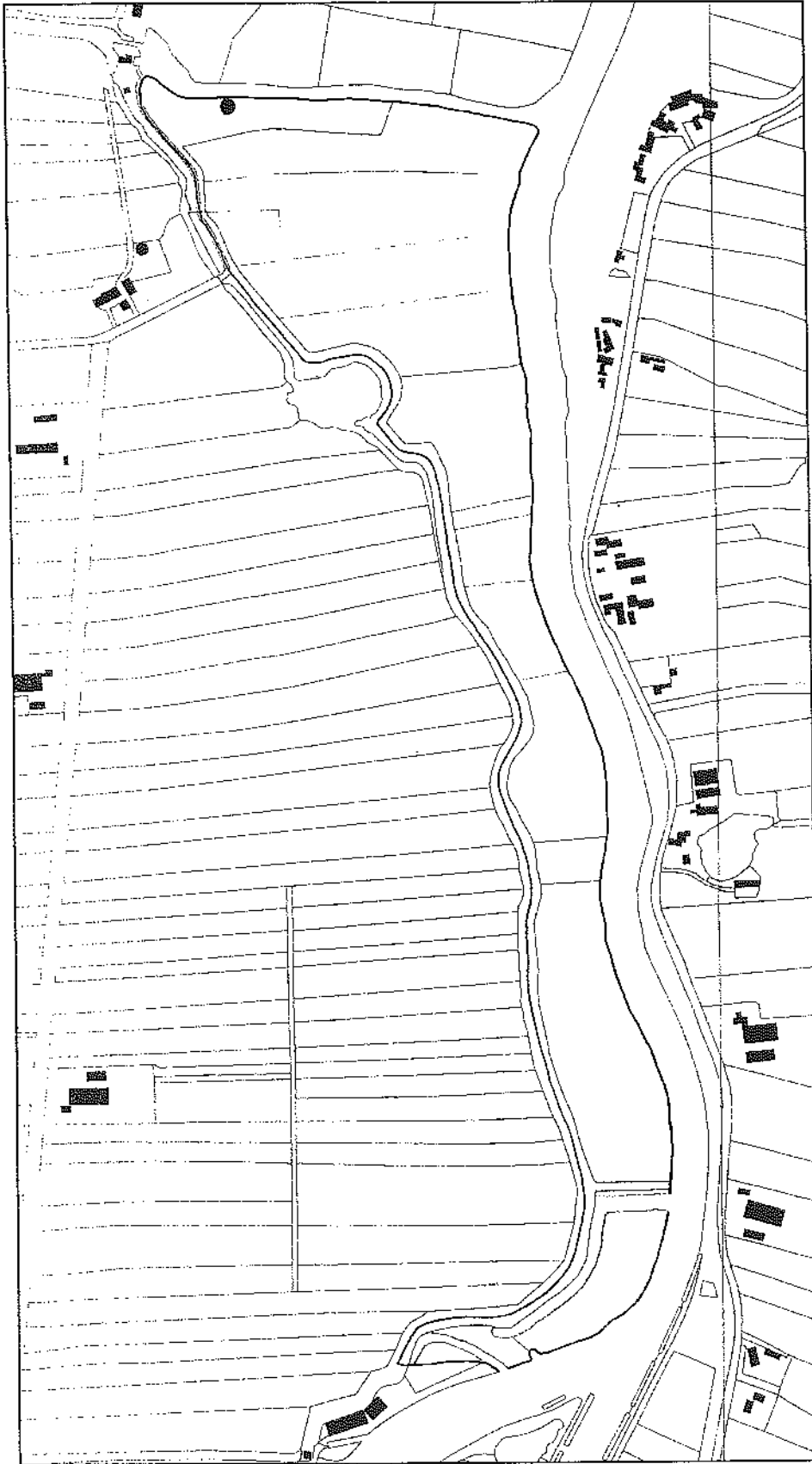

Kleine Karekiet 3 territoria

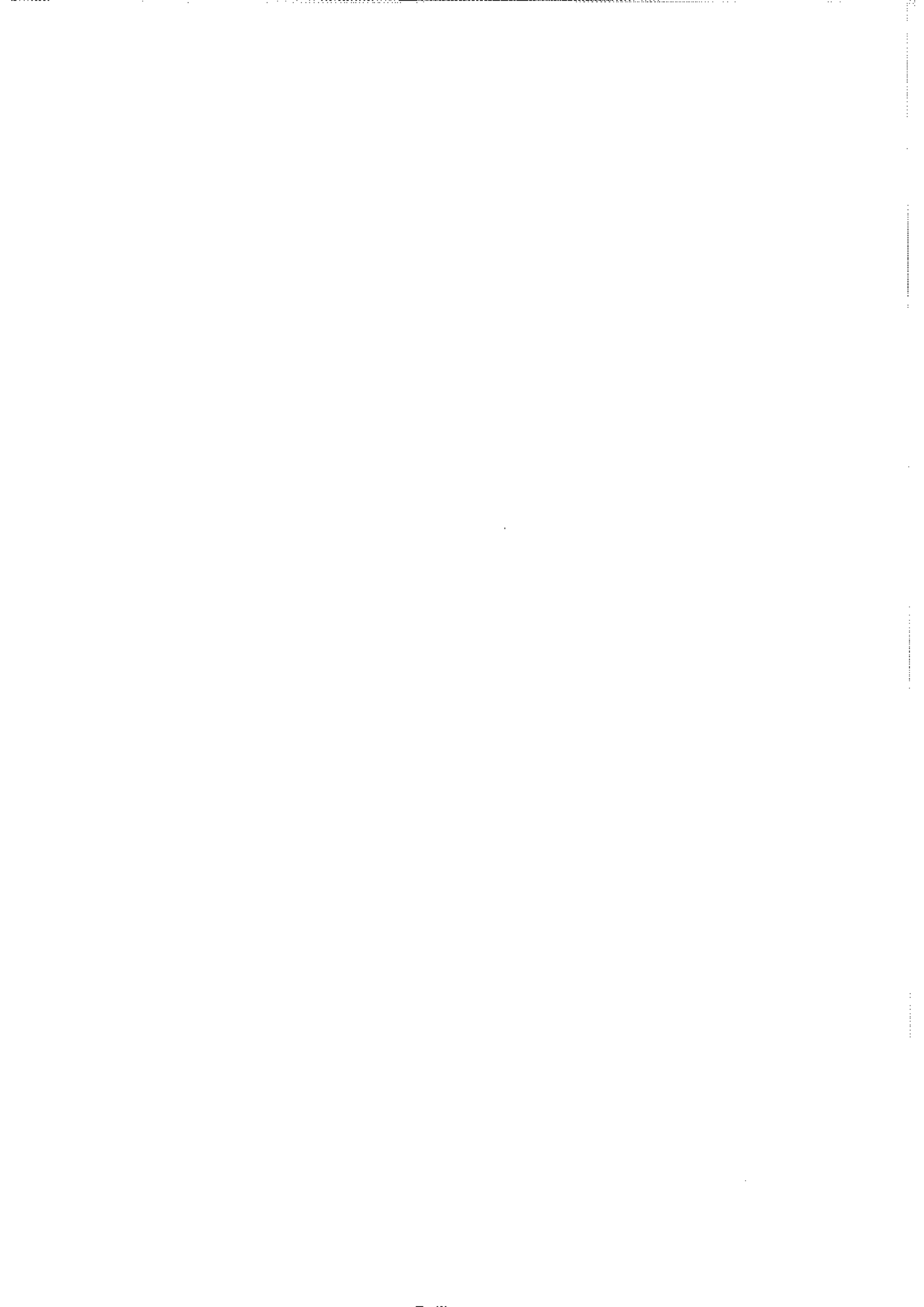
Rietgors 1 territorium

Knobbelzwaan 1 territorium

Zwarte Noord 2008

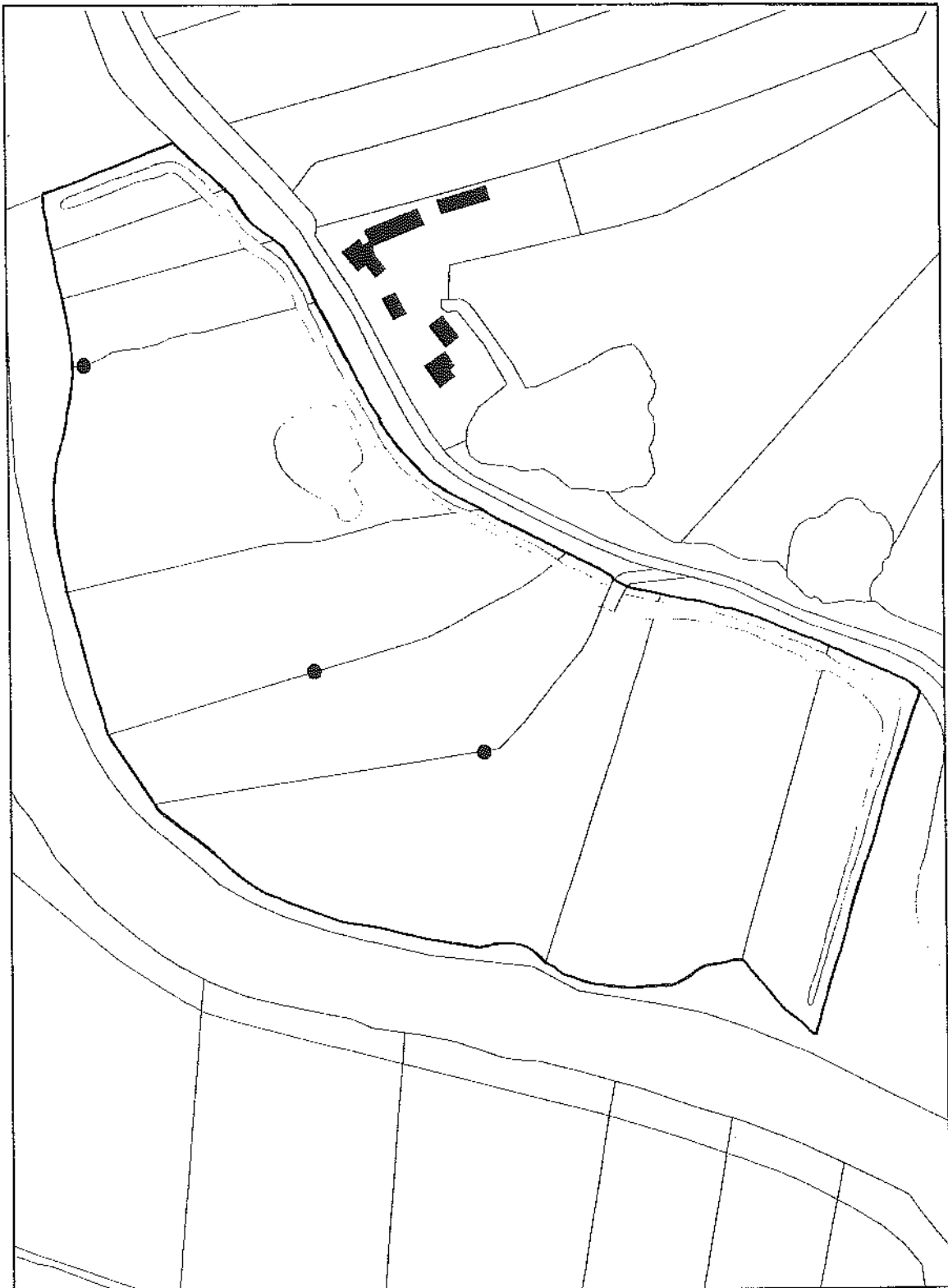
Krakeend 1 territorium

Zwarte Noord 2008

Wilde Eend 3 territoria

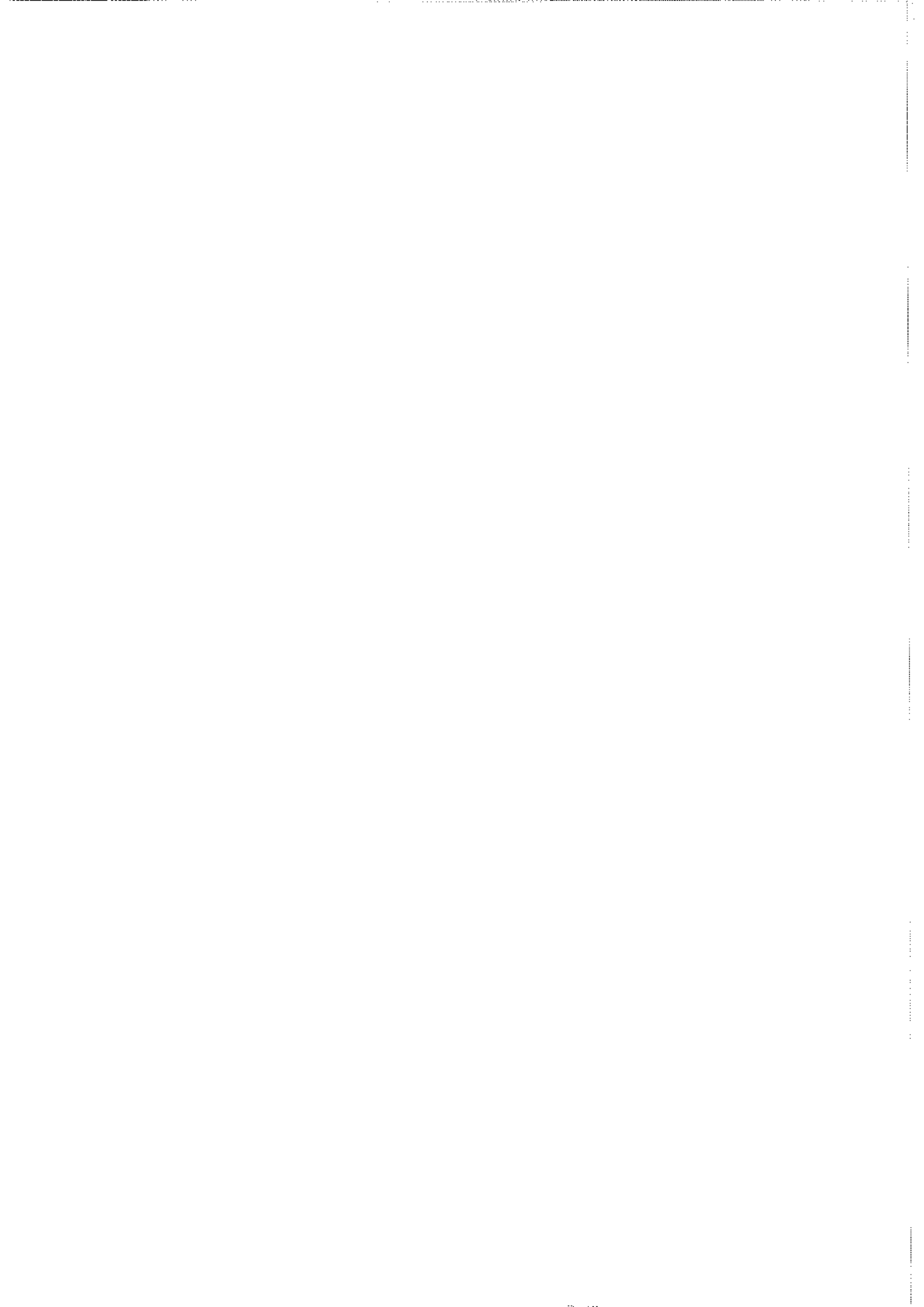

Zwarte Noord 2008

Slobeend 1 territorium

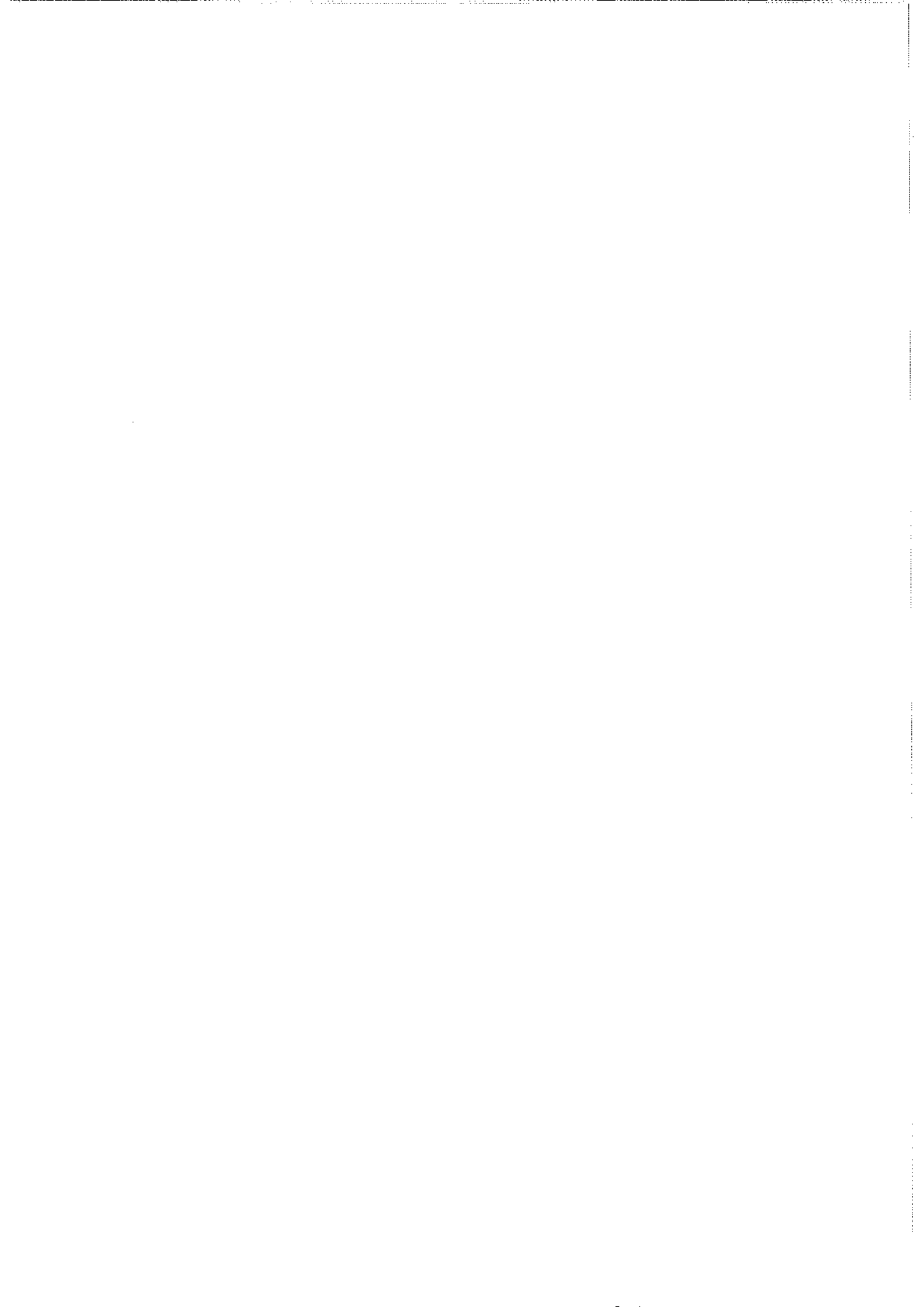
Zwarte Noord 2008

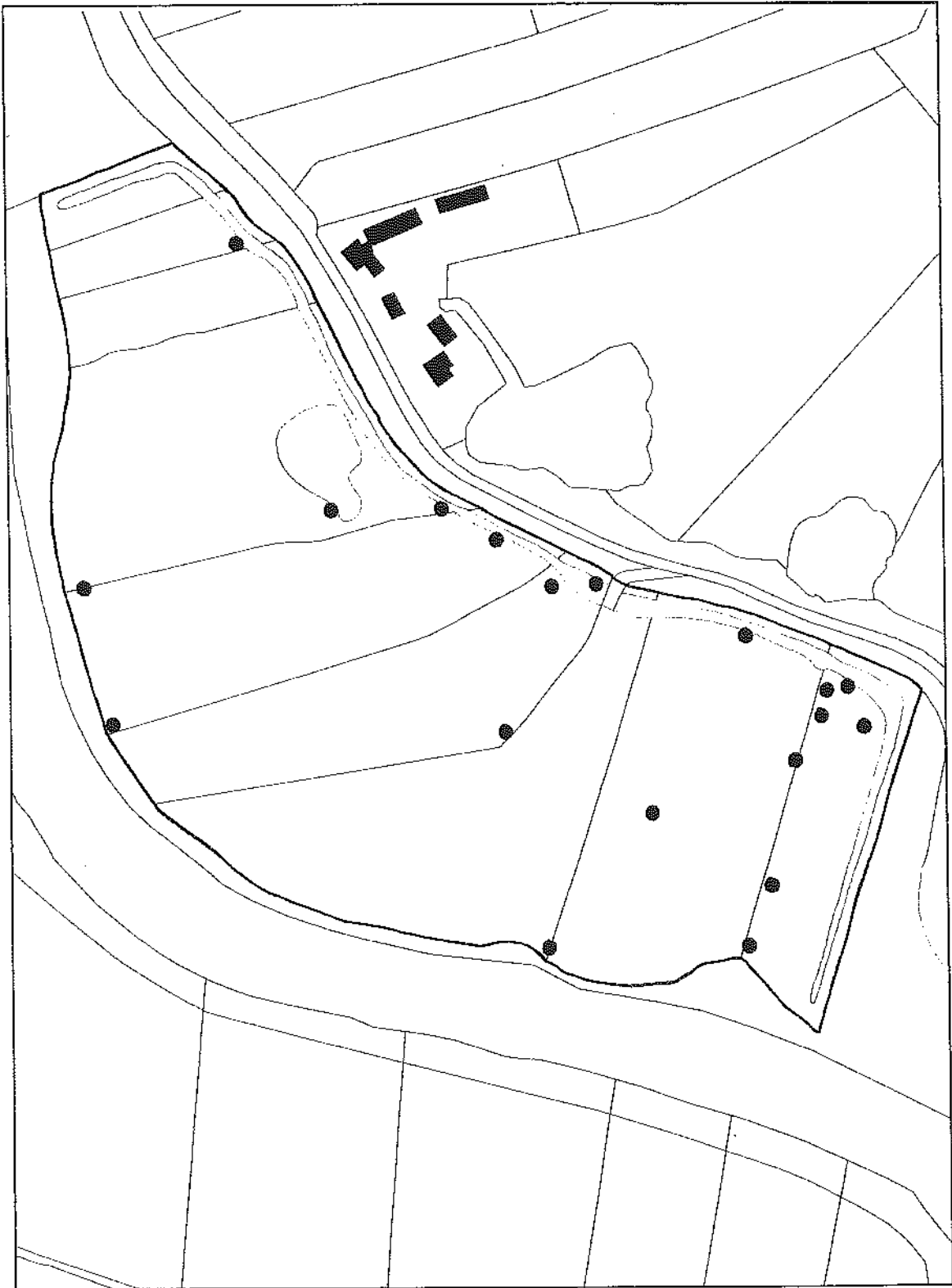
Kuifeend 1 territorium

Zwarte Noord 2008

Meerkoet 19 territoria

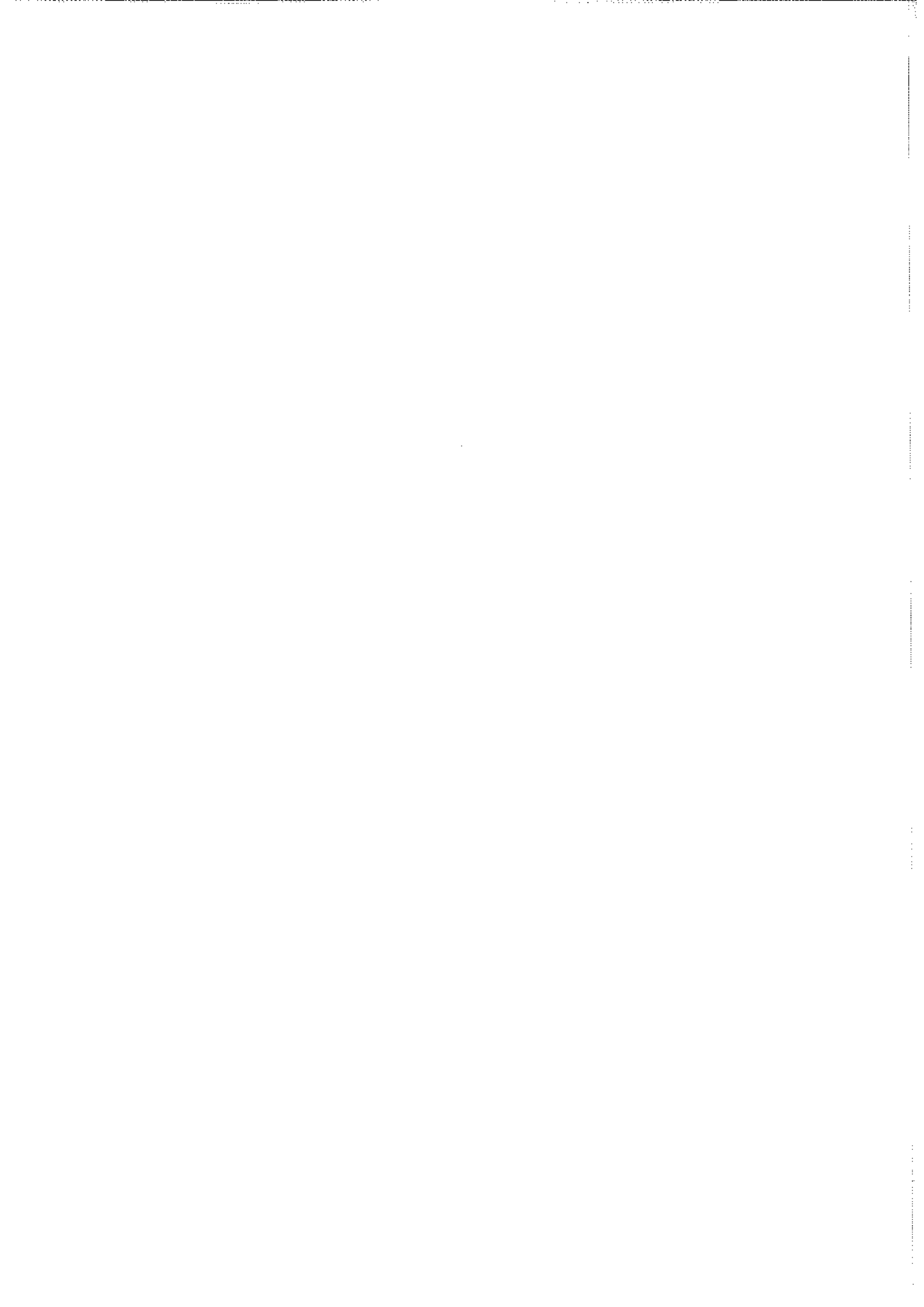

Zwarte Noord 2008

Scholkster 1 territorium

Zwarte Noord 2008

Kluut 1 territorium

Zwarte Noord 2008

Kievit 17 territoria

Zwarte Noord 2008

Grutto 12 territoria

Zwarte Noord 2008

Tureluur 6 territoria

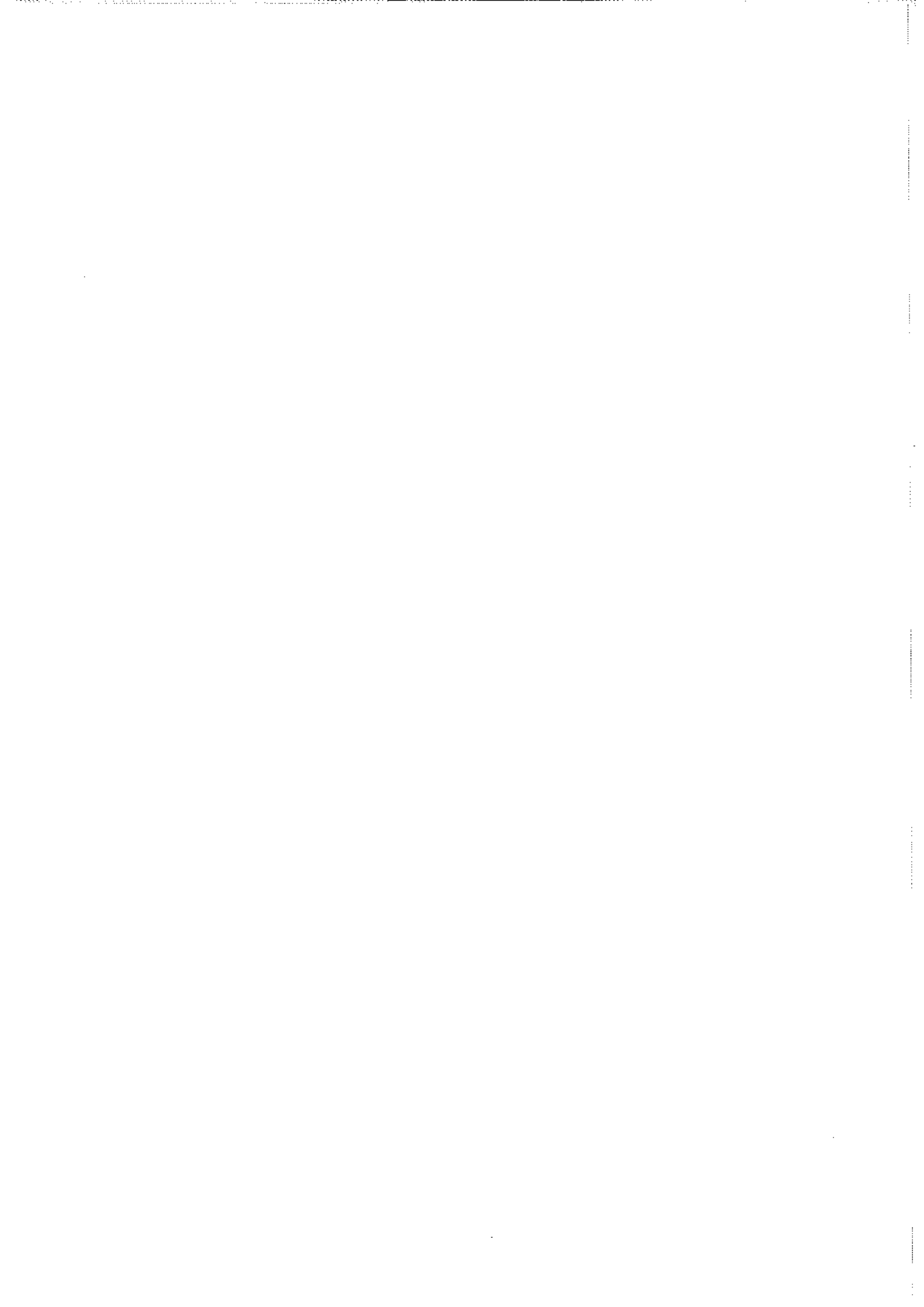

Zwarte Noord 2008

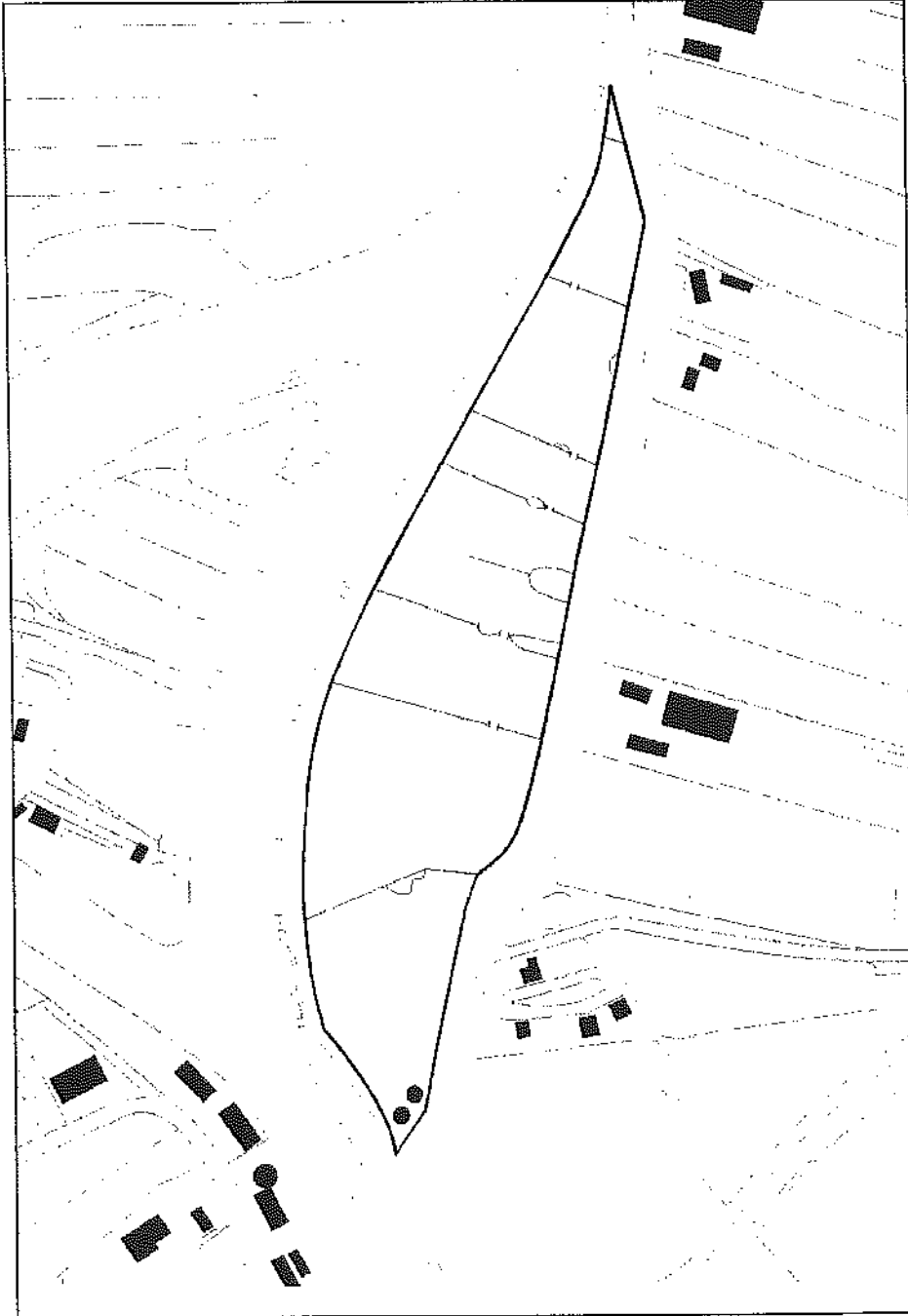
Witte Kwikstaart 1 territorium

Zwarte Noord 2008

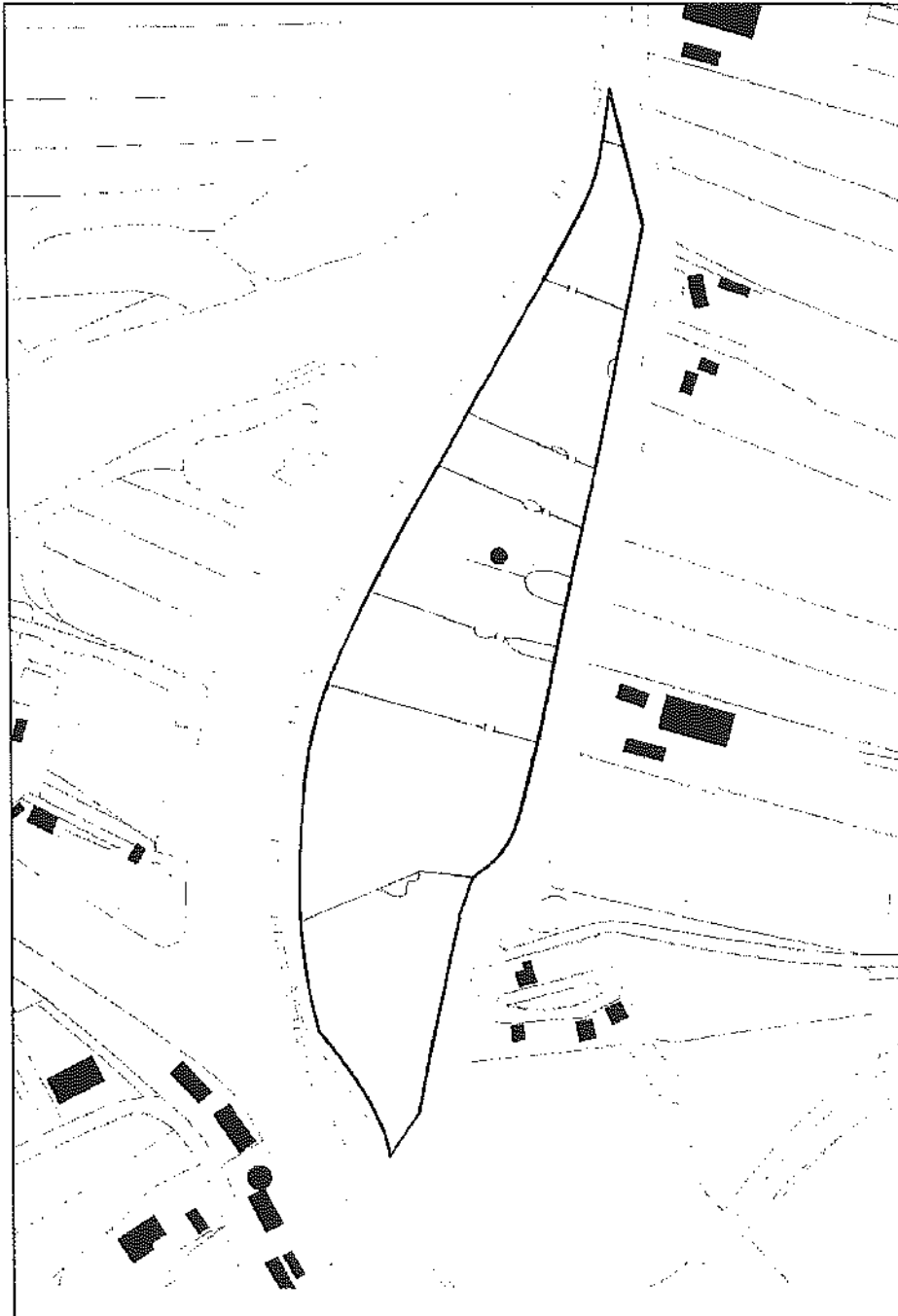
Meerkoet 2 territoria

Bruggematen 2008

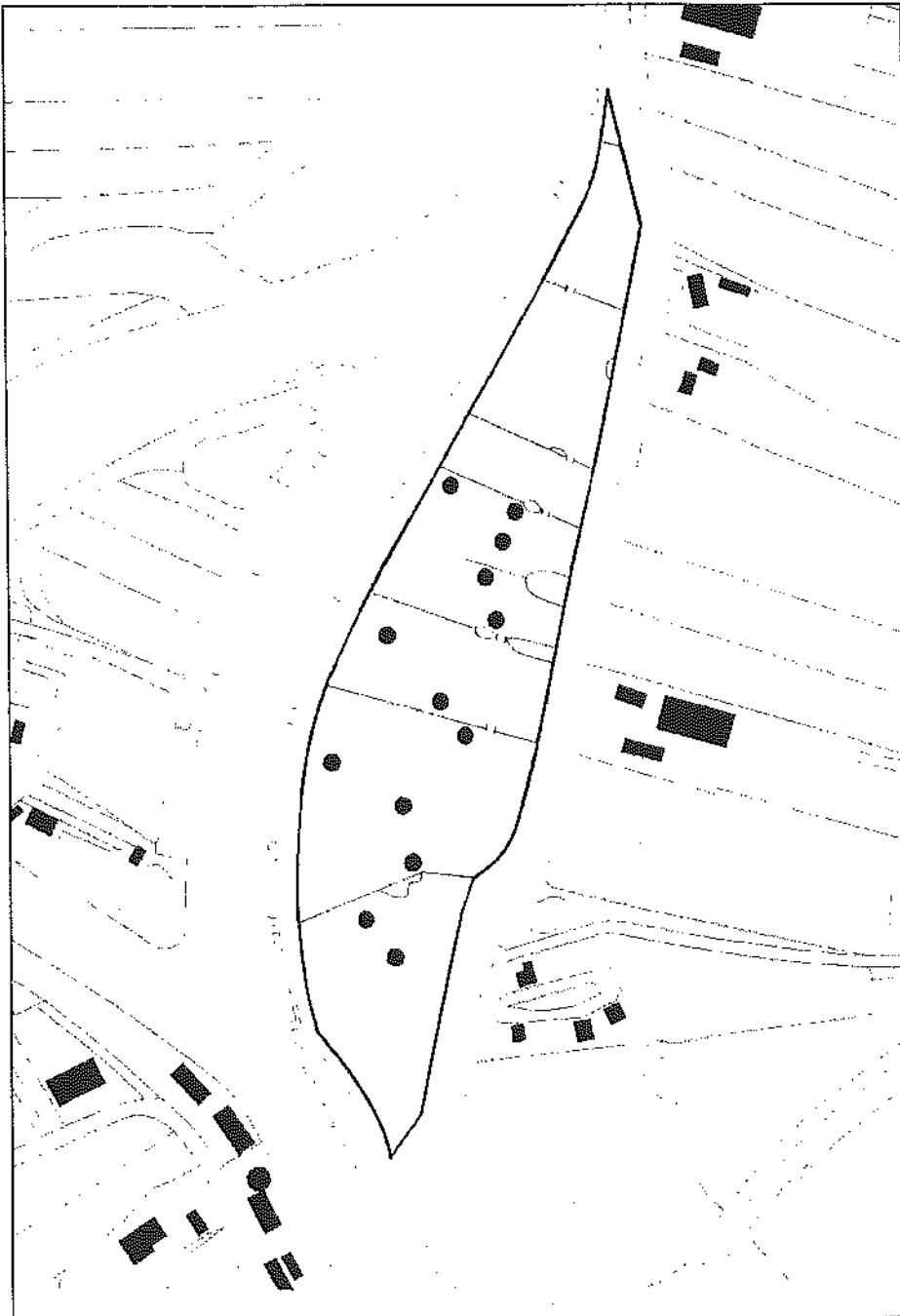
Scholekster 1 territorium

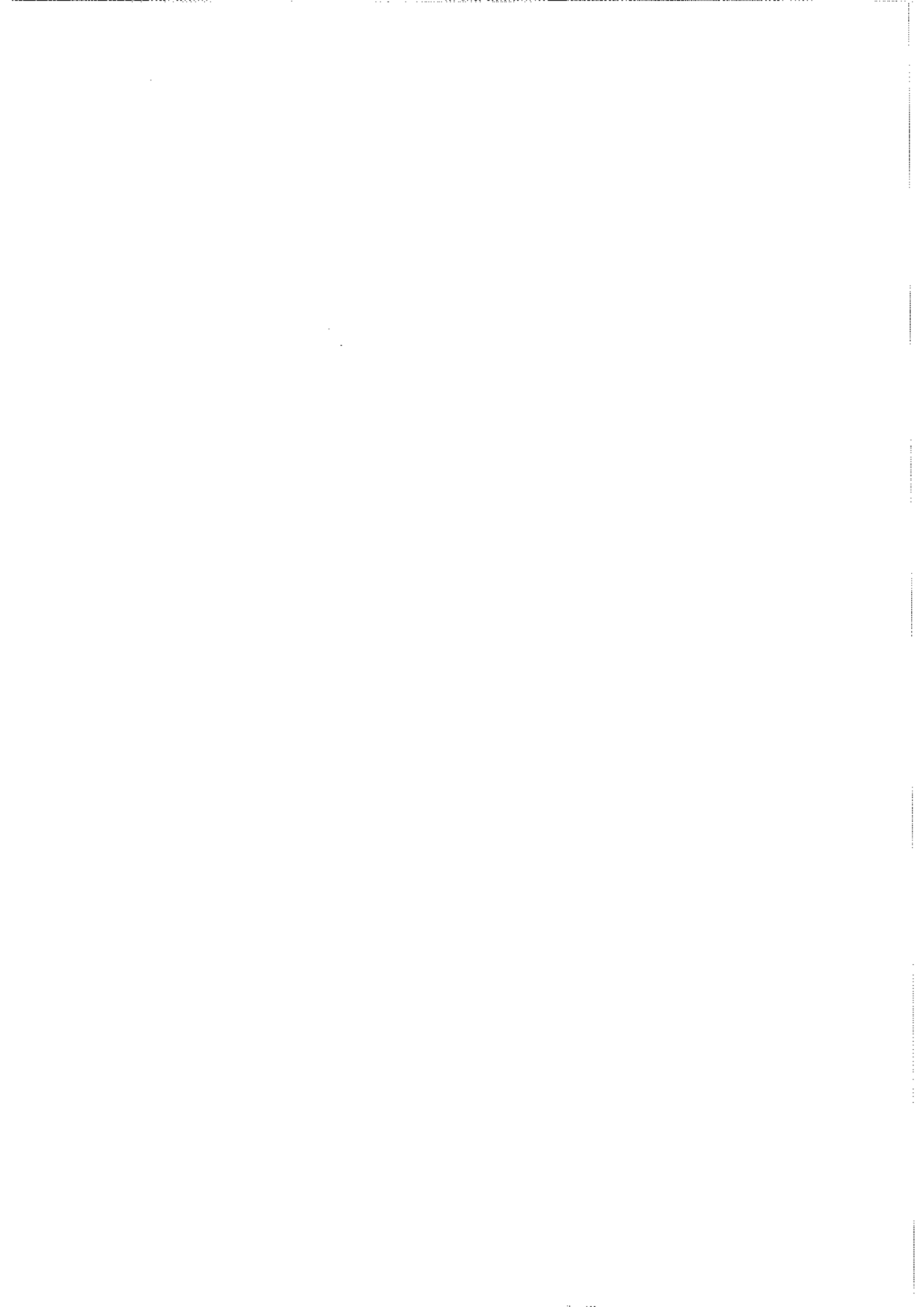
Bruggematen 2008

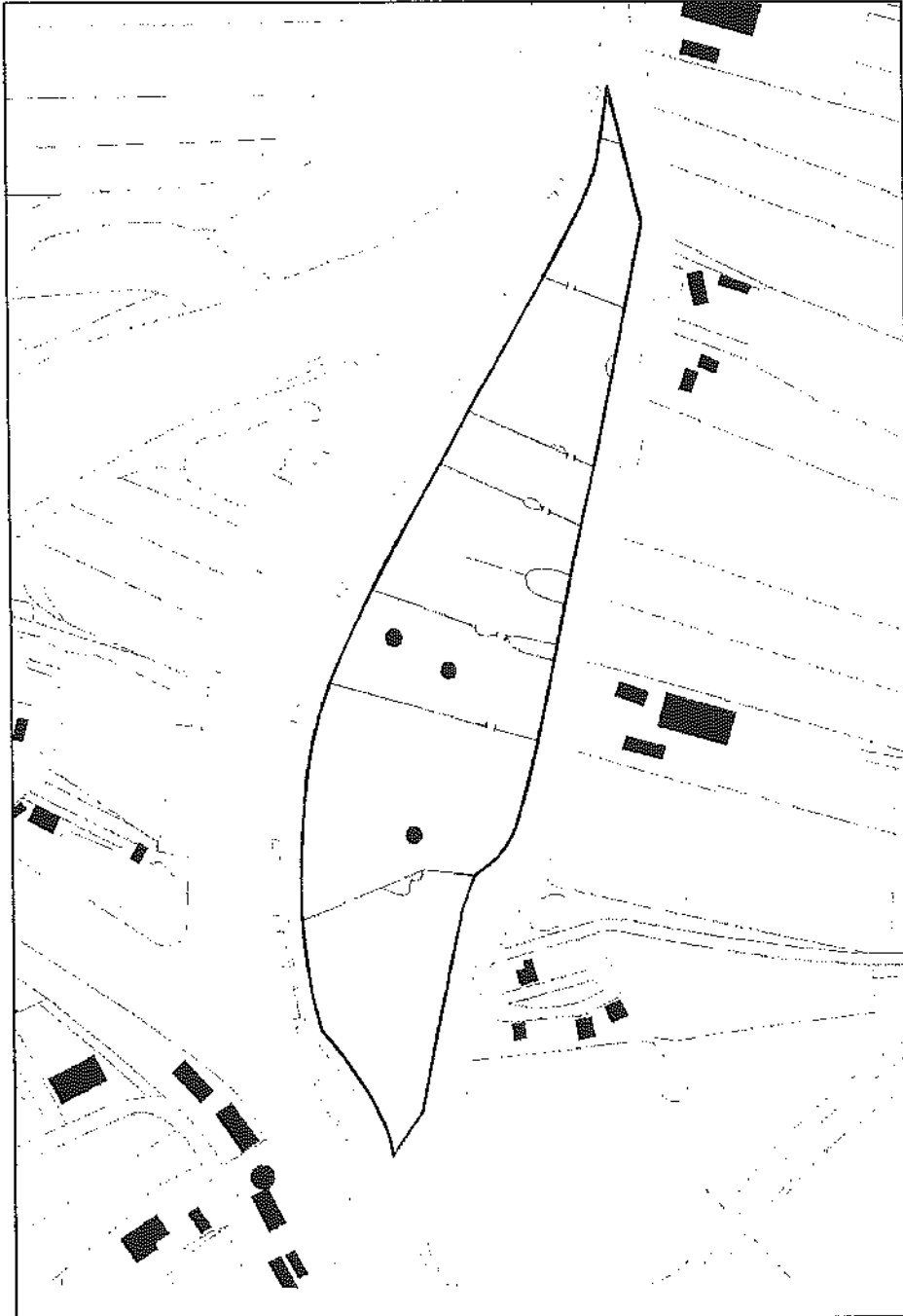
Kievit 13 territoria

Bruggematen 2008

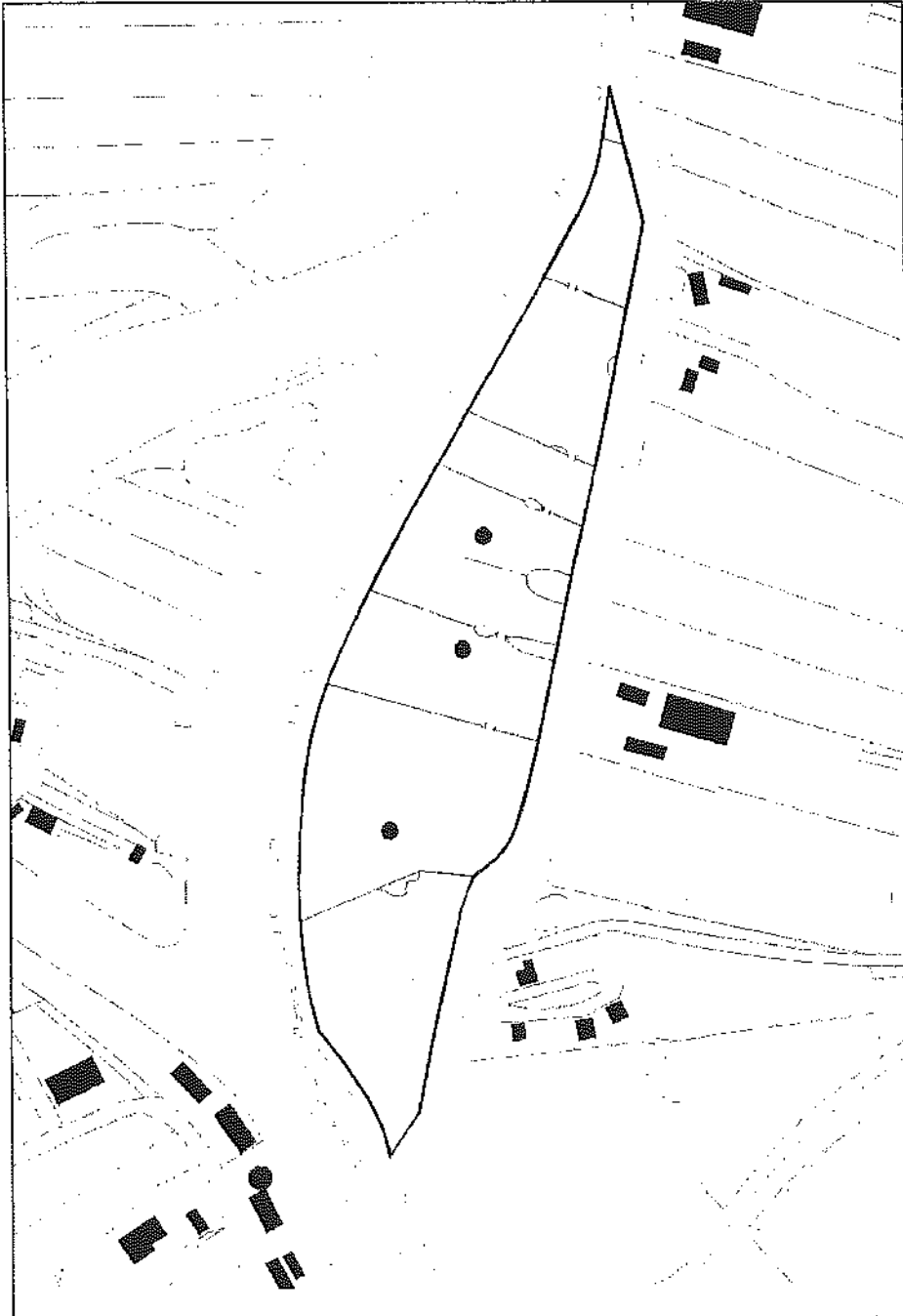
Grutto 3 territoria

Bruggematen 2008

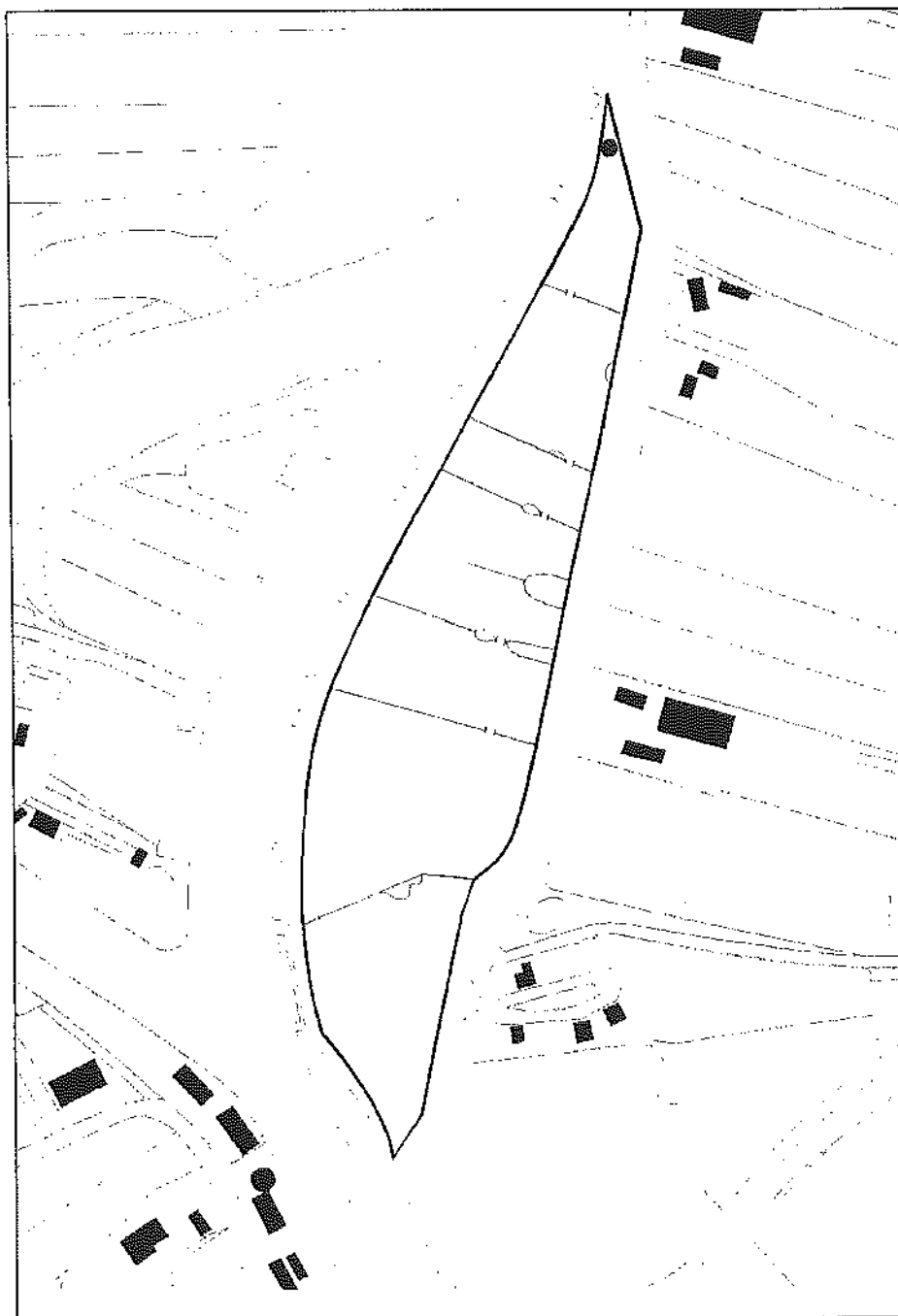
Tureluur 3 territoria

Bruggematen 2008

Zwarte Kraai 1 territorium

Bruggematen 2008

